REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birourĭ de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppeliks Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 24)

„GAZETA“ iese în fiĕcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov *Administrațiunea*, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 130.—Anul LXI. Brașov, Duminecă 14 (26) Iunie. 1898.

Serbarea de mâne.

Mâne se serbéză în bisericile provinciei metropolitane române greco-orientale din Transilvania și Ungaria memoria marelui archiereu **Andreiŭ** Baron de **Șaguna**.

Serbarea este bisericéscă și se face acum, când se împlinesc 25 de anĭ dela mórtea neuitatului archiepiscop și metropolit, în urma unei hotărîrĭ luate de însu-șĭ congresul național bisericesc. care având în vedere meritele și virtuțile bisericescĭ-școlare neperitóre ale fericitului metropolit, a crednt, că nu se pot în mod mai demn tălmăci sentimentele de pietate și de recunoscință ale fiilor bisericei, decât printr'o astfel de serbare.

Nu putea congresul național-bisericesc sĕ ia o hotărîre mai frumósă și mai nobilă, ca acésta, căcĭ ce póte fi mai vrednic și mai înălțător de inimĭ, decât pietatea față cu bărbații meritațĭ, carĭ au contribuit prin stăruințele, zelul și ingeniul lor la binele obștesc, la apĕrarea și înaintarea culturei poporului?

Și metropolitul Șaguna a fost unul dintre acești bărbațĭ aleșĭ ai neamurilor, care cu spiritul sĕu ager, cu talentul sĕu distins organisator și cu activitatea sa, ce nu obosia nicĭ când, a ridicat diecesa sa din starea umilită și asuprită, în care se afla înainte de 1848 în urma unei „ursite invidióse“, cum ḑicea dênsul, la o posiție demnă, ce 'i se cuvinea după însemnătatea și trecutul ei istoric între celelalte bisericĭ ale patriei.

Bĕtrânii, carĭ au vĕḑut cu ochii desvoltarea diecesei transilvane române gr. or. din momentul când s'a dat cârja episcopéscă în mânile vicarului general Andreiŭ Șaguna, vor sci sĕ spună, cât are sĕ mulțămească clerul acestei diecese energicei sfătuirĭ, disciplinărĭ și conducerĭ a fericitului archi-episcop renascerea sa în tóte privințele; vor sci sĕ spună, cât de mult s'a lucrat și câte jertfe s'au adus de cătră întregul cler și popor pentru ca sĕ clădéscă bisericile și sĕ înființeze scólele cele multe, ce au eșit ca din pământ în restimpul de un pătrar de veac, cât a guvernat el acéstă diecesă. Și totdéuna era în frunte la tóte cu pilda și cu fapta archiereul.

Dér îngrijirile lui nu se mărgineau numai la diecesa transilvană, ci erau îndreptate asupra întregei bisericĭ române gr. or. Ținta lui mărețĭă era sĕ despartă ierarchia română de cea sêrbéscă și sĕ unéscă pe toțĭ Românii gr. or. într'o Metropoliă. Pentru a ajunge acéstă țintă, episcopul Șaguna de cu vreme a lucrat, desgropând comorile istoriei și căutând a dovedi dreptul canonic și istoric al Românilor de legea greco-rĕsăritenă de a-șĭ recăștiga vechia Metropoliă și de a-șĭ restabili vechia sinodalitate.

Astfel, înarmat cu pavĕza dreptului canonic și istoric, a pășit înaintea tronului Andreiŭ Șaguna și răzimat tot-odată pe încrederea deplină, ce o avea dênsul la tot clerul și poporul bisericei sale, și sprijinit de lealitatea și virtuțile cetățenescĭ dovedite de poporul român în vremurĭ de grea cumpănă pentru tron și patriă, — a reclamat împlinirea vechei dorințe a Românilor de legea rĕsăritenă. Și energicul archiereu a reușit spre cea mai mare bucuriă a bisericei și a neamului, așa că cu drept cuvênt a putut sĕ anunțe acéstă mare veste credincioșilor sĕi cu cuvintele biblice: „Inoesce-te, înoesce-te, noule Ierusalime, căcĭ ți-a venit ție érășĭ lumina și mărirea Domnului peste tine a rĕsărit!

Cu ce ar puté rĕsplăti fiiĭ bisericei nemărginita îngrijire și iubire archierésca a fericitului Metropolit alt-fel, decât cinstindu-i amintirea și căutând a urma pildelor și sfaturilor sale, cu carĭ i-a împărtășit ca un adevĕrat părinte sufletesc?

Amintirea faptelor neperitóre ale marelui archiereu la serbarea bisericéscă de mâne vor aduce însutite róde pentru înaintarea scopurilor mărețe culturale ale bisericei naționale române greco-rĕsăritene, décă toțĭ fiiĭ ei vor lucra ast-fel, mai avênd înaintea ochilor ceea ce recomandă Metropolitul de adĭ în apelul sĕu, ca aceste momente sĕrbătorescĭ sĕ unéscă pe toțĭ și mai strîns în credință, speranță și iubire.

Și încă una sĕ nu uităm, când serbăm memoria marelui archiereu: că împreună cu Românii greco-resăritenĭ simte tótă suflarea românéscă, căcĭ décă și sórtea vitregă a poporului nostru a făcut, ca el sĕ fiă despărțit în douĕ confesiunĭ, bunul geniu al națiunei române a îngrijit, ca în momentul trebuincios sĕ se îndrepteze sórtea bisericéscă a amêndurora prin legătura frățéscă dintre toțĭ Românii și prin jertfele aduse de întreg neamul românesc pentru recâștigarea libertății și a drepturilor sale.

Revista politică.

Tótă sĕptĕmâna acésta foile din monarchiă, atât cele din Austria, cât și cele din Ungaria, s'au ocupat de **serbările dela Praga** în amintirea lui Francisc *Palacky*. Serbările acestea s'au început în 17 Iunie, c'un mare entusiasm. Orașul Praga a fost frumos împodobit cu stégurĭ naționale slave. Serbările și-au luat începutul pe așa numita „insulă Sofia“, unde s'a dat séra un concert, musica esecutând cântece de ale tuturor națiunilor slave. Sosiseră din streinătate peste o sută de representanțĭ de-ai tuturor popórelor slave din monarchiă și streinătate: din Ungaria, Croația, Galița, Bulgaria, Rusia etc. Dela Petersburg s'a dus la Praga generalul *Kamarov*, proprietarul ḑiarului rusesc „*Swiet*“, care a dus cu sine o cunună frumósă de argint, ce a depus'o pe bustul lui Palacky în numele consiliului comunal din Petersburg; împreună cu el s'a dus la Praga din Rusia și redactorul Prokojev dela „*Novoje Vremia*“. Dintre Slovacii din Ungaria s'au dus la Praga Carol *Salva*, redactorul ḑiarului „Slov. Listy“, Adolf Klain redactor la acelașĭ ḑiar, apoi Iosef Skultety, Mateiu *Dula* și Andrei Halasa, preot. Ludovic Marothy, capelan Necesalce și economul Turçan. Dintre Sêrbĭ Ilyic, Dr. Gavrila și Dr. Panatovic. Sâmbătă s'a ținut o ședință festivă la Pantheonul museului cehic; aicĭ s'a desvĕlit bustul lui Palacky. La acéstă festivitate erau de față mareșalul țĕrii prințul Lobkovitz, guvernatorul Koudenhove, primarul Pragei Podlipny și toțĭ representanții orașelor, Academiilor și Universităților slave din streinătate. In tóte vorbirile ținute la desvĕlirea bustului s'a accentuat solidaritatea tututor Slavilor. Vorbiră aicĭ bărbații distinșĭ ai Cehilor, representanții Polonilor, Slovenilor, Rușilor etc. Dr. *Rieger* a accentuat în vorbirea sa, că Slavii apĕră monarchia și dinastia, ér Germanii tind la dismembrarea ei. — Séra s'a dat un banchet la care de asemenea s'au ținut discursurĭ înflăcărate pentru Slavĭ și viitorul lor. — Serbările s'au încheiat c'un Congres al ḑiariștilor slavĭ. La acest congres, generalul Kamarov a ținut o vorbire, care a făcut pretutindenĭ mare sensație. El a vorbit fórte înverșunat în contra Nemților, pe carĭ i-a înfățișat, ca singurii dușmanĭ ai slavismului. — Mult sânge rĕu a făcut între Nemțĭ și telegrama ce a trimis'o la Praga marele duce rusesc *Constantin Constantinovicĭ*, președintele Academiei de sciință împĕrătescĭ din Petersburg; în telegrama acésta marele duce ḑice, că Palacky prin lucrările sale renumite a contribuit la „întărirea *independenței* poporului cehic“. — Foile marĭ germane din Austria au rĕmas fórte dureros împresionate de acéstă telegramă și peste tot de spiritul slav, care s'a manifestat la Praga. Ele ḑic, că acolo s'a declarat resboiul Slavilor în contra Germanilor. Nu mai puțin s'au turburat și gazetele ungurescĭ asupra Cehilor și a Slavilor peste tot.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

1848 în România.

D-l *G. Adamescu* publică în revista populară „Albina“ din Bucurescĭ următorul articul retrospectiv asupra ḑilelor de 9 și 11 Iunie n. 1848 în România, articol, care pentru interesul ce-l are, îl dăm aicĭ în numĕrul nostru de adĭ:

Ḑilele de 9 și 11 Iunie capătă în anul acesta o deosebită importanță istorică fiind-că se împlinesc 50 de anĭ dela proclamarea revoluției din 1848.

Ce este acéstă mișcare?

Este lupta democrației contra apăsătorilor din afară și din lăuntru; este ridicarea poporului, ca sĕ cĕră drepturile sale; este înlăturarea domniei privilegiul; este întronarea *libertății*, a *dreptății* și a *frăției*.

Și astel fiind, dator este tot Românul cu dragoste de țĕră, datorĭ sunt amicii sincerĭ ai poporului, sĕ sĕrbătorésca aceste ḑile, ca aducere aminte de luptele acelor neobosițĭ bărbațĭ, ca omagiu adus memoriei lor, ca dovadă că din trecutul de jertfe ne vom însufleți, ca sĕ ducem mai departe opera începută de ei.

Ne îndeplinim decĭ o sfântă datorie, povestind aci — fórte pe scurt — întêmplările acestor ḑile mărețe.

* * *

Scăpate, prin mișcarea lui Tudor și prin câte-va prielnice întêmplărĭ din afară, de regimul pe care ne-am obicĭnuit a-l numi fanariot, țĕrile române vedeau înainte-le deschis un viitor ferice și bĕtrânul Gheorghe Asachi chemà pe compatrioții sĕi sĕ-șĭ arate dragostea cătră Ioniță Sandu Sturdza, noul Domn, pe care-l numia cu bucurie „fiul patriei“. Se vede însĕ, că România nu deșertase încă întréga cupă a amărăciunilor. Rĕsbóielor între Rușĭ și Turcĭ — carĭ de câtă-va vreme nu mai conteniau — aduseră vestitul tractat dela Adrianopole, după care țĕrile române aveau o curte suzerană: Turcia, și o curte protectóre: Rusia.

Protecția Rusiei a început sĕ se arate prin vrednica de négră amintire ocupațiune; timp de jaf și de chin, timp în care înșișĭ țĕranii au fost înjugațĭ la carele cu provisii ale Rușilor, căcĭ vite nu mai erau destule, fiind-că multe muriau pe drumurĭ.

Tot în vremea aceea, pe la 1830 s'a lucrat și legea cea nouă, care avea sĕ aducă tóte fericirile pe capul bietelor țĕrĭ: *Regulamentul organic.*

Acest regulament se pune în aplicare în anul 1831 și până la 1834 generalul Kiselef guvernéză amêndouĕ principatele ca „deplin împuternicit al Mĕriei Sale Impĕratului“.

In 1834 se numesc domnĭ, Alexandru Ghica în Muntenia și Mihail Sturdza în Moldova. Ghica domnesce numai până în anul 1842, când e înlăturat de cele douĕ puterĭ (Turcia și Rusia) și în locu-i este ales George Bibescu.

In epoca dela 1834—1840 se părea, că lucrurile merg bine. Liniștea și ordinea se stabilise în principate, prețios lucru după turburatele vremurĭ dela începutul vĕcului.

Gândul Rușilor nu era însĕ sĕ ne dea nouĕ liniște și fericire; scopul lor era sĕ-șĭ pregătéscă încet ocupațiunea, stăpânirea definitivă a ambelor principate.

Pentru acésta, consulii carĭ se aflau ca un fel de supraveghetorĭ pe lângă Domnĭ, încep sĕ-i îndemne la diferite acte, carĭ sĕ le fiă lor de folos.

După ce încercară sĕ întroduca în Regulamentul organic un articol în care se spunea, că nu pot Românii sĕ facă nicĭ o modificare în legea lor *fără învoirea Rusiei;* după ce luară mĕsurĭ severe în contra publicațiunilor, carĭ păreau a rĕspândi în public idei liberale și democratice, înființând o lege de censură fórte aspră, nepermițênd sĕ se tipărésca nicĭ o foiță fară scirea poliției, se gândiră sĕ facă și din scólă un mijloc pregătitor pentru a lor dominațiune.

Cea dintâi lovitură dată scólelor fù *înlăturarea limbii românescĭ din scólele superióre și înlocuirea cu cea francesă.* In scólele de fete încaĭ lucrul sĕ făcuse dela început, căcĭ tóte studiile se predau în franțuzesce.

Tóte aceste întêmplărĭ fac sĕ producă o nemulțămire în contra Rusiei și în con-

Cea mai próspătă și mai însemnată noutate cu privire la **rĕsboiul dintre Spania și America** este, că generalului *Schafter*, care a plecat c'o espediţiă americană la Cuba, i-a succes a debarca pe uscat aprópe de Guantanamo cu o parte a trupelor. Misiunea acestei espediţii este de a cuceri oraşul Santiago de Cuba. Décă lui Schafter îi va succede sĕ-şĭ trécă pe uscat întrégă armata, atuncĭ se va da o mare luptă pe uscat, luptă dela care va atêrna sórtea întregei insule. — Din Madrid se telegrafézĕ, că Americanii încércă sĕ debarcheze și la Berracos. La Berracos s'a și întêmplat o luptă între Americanĭ și Spaniolĭ, și cu marĭ încordărĭ Spanionilor li-a succes a respinge pe Americani.

*

Stările din **Balcanĭ** nu se pot numi de loc linştite. Sunt câte-va ḑile numai de când la graniţa Muntenegrului s'au întêmplat atacurĭ sângeróse între Albanesii creştinĭ și Mohamedanĭ. La Berane s'au comis marĭ atrocităţĭ și masacrărĭ asupra populaţiunei. Au fost devastate și arse mai mult de 40 de sate. Se bănuesce, că mişcarea Albanesilor ar fi aţiţată și susţinută din Munte negru, care sĕ ĭi trimis Albanesilor arme, ca sĕ se rĕscóle în potriva autorităţilor turcescĭ. Turcia a trimis trupe la faţa locului. Albanesii ţin ocupate înălţimile dela Berane.

Andreiŭ br. de Şaguna.

Andreiŭ baron de Şaguna, a cărui amintire o serbéză mâne biserica română gr. or. din Transilvania și Ungaria, s'a născut la 1 Ianuarie 1809 în opidul Mişcolţ din Ungaria, din părinţĭ Macedo-Românĭ, neguţătorĭ, de origine din Grabova (Macedonia). In botez părinţii i-au dat numele de *Anastasiu*, ér numele de *Andreiŭ* l'a primit mai târḑiu, când la 1833 s'a călugărit.

După mórtea tatălui sĕu, el dimpreună cu mamă-sa au mers la Peşta, la un frate al mamei sale cu numele Atanasiu Grabowski, care purta negoţ și era om cu stare bună și cu vaḑă. Aicĭ a absolvat gimnasiul cu bun succes și s'a înscris la facultatea de drept, pe care o absolvà la 1829, ér la sfaturile mamei, unchiului sĕu și mai ales la îndemnul episcopului Maunilovicĭ (Român de nascere) din Vêrşeţ, tînĕrul Şaguna s'a dus la Vêrşeţ, unde s'a înscris la cursul teologic. După terminarea studiilor teologice metropolitul sêrbesc Stratimirovicĭ din Carloveţ a numit pe Şaguna profesor de teologie și secretar al sĕu și în calitatea acésta fŭ înaintat prin tóte gradele ierarchice, ér la 1833 a întrat în tagma călugărésca în mănăstirea Hopova din Sirmiu.

După mórtea metropolitului Stratimirovicĭ fŭ înaintat la gradul de *sincel* (1837), apoi de *protosincel* (1838), ér la 1842 fŭ înaintat la trépta de *archimandrit* titular al mănăstirei și în urmă (1845) archimandrit actual al mănăstirei Covilului (diecesa Neoplantei).

Pe timpul acesta cade vacanţa scaunului episcopesc al Transilvaniei prin mórtea lui Vasilie Moga (27 Octomvre 1845). Nu trecŭ un an dela mórtea lui Moga, și Şaguna fŭ numit (27 Iunie 1846) vicar general al diecesei Ardealului, care post l'a împlinit cu atâta vrednicie, încât Sinodul dela 2 Decemvre 1847 (Turda) l'a candidat în locul al treilea la rangul de episcop. Prin resoluţiunea împĕrătésca din 5 Februarie 1848 Şaguna fŭ întărit ca episcop, ér la Dumineca Tomii a aceluiaşĭ an viforos, Şaguna fŭ chirotonit prin metropolitul Raiacicĭ din Carloveţ.

Un larg câmp de activitate se deschise acum înaintea lui Şaguna, și timpul, în care primi cârja de archiereu, era un timp viforos și de grele ispite — era timpul marilor mişcărĭ politice din primăvara anului 1848.

De atuncĭ înainte Şaguna a luat parte la tóte acţiunile marĭ și deciḑĕtóre întreprinse de naţiunea și biserica sa. La 3 (15) Maiŭ 1848 presidà alăturĭ cu episcopul Lemeni marea adunare naţională de pe „Câmpul Libertăţii", el fŭ ales preşedinte al comitetului naţional și conducĕtor al deputaţiunei naţionale la Insbruck, care avea sĕ înainteze tronului plângerile și gravamenele Românilor. La 28 Decemvre 1848 conduse al doilea Congres naţional, ér în 1849 și 1850 se puse érăşĭ în fruntea deputaţiunei naţionale la Praga, Olmŭtz și Viena, înaintând petiţiunĭ la domnitorul și memorande la miniştri pentru drepturile naţionale.

Pe la începutul anului 1850, Şaguna ţinŭ cel dintâiŭ Sinod diecesan și făcŭ paşĭ pentru restaurarea Metropoliei române ortodoxe. După 150 de anĭ, Sinodul din Martie 1850 fŭ cel dintâiŭ, compus din cler și mirenĭ, care a pus basele canonice pentru lucrarea însemnată, ce avea sĕ urmeze mai târḑiu.

Pentru îmbunătăţirea sorţii clerului Şaguna cerŭ dela regim ajutóre din visteria statului, și dela 1852 până la 1870 i-a succes a căştiga pentru ajutorarea clerului și poporului 54,000 fl. anual, 73,000 odată pentru totdéuna și 1000 galbenĭ din casseta privată a împĕratului.

După căderea ministeriulni Thun la 1860, ministeriu cu care avŭ marĭ lupte, Şaguna întrà în senatul imperial întregit. De aicĭ reîntorcêndu-se convocà al doilea Sinod mixt, resuscitând cestiunea restaurarei Metropoliei gr. or. române. La 1863 conduse împreună cu metropolitul Şuluţiu Congresul naţional și deputaţiunea de 12 membri la Viena.

Opera cea mai însemnată a lui Şaguna a fost fără îndoială recâştigarea vechei Metropolii române greco-rĕsăritene din Transilvania și Ungaria în 1864, apoi despărţirea ierarchiei române de cea sêrbéscă și organisarea bisericei române gr. or. la 1868 pe basele statutului organic. Atuncĭ s'a înfiinţat și diecesa Caransebeşului, ér cap al nouei Metropolii, archiepiscop și metropolit al Românilor gr. or., nu putea sĕ fiă altul, decât Şaguna.

Şaguna a fost distins din partea monarchului în mai multe rênduri. La 1850 Maj. Sa l'a decorat cu ordinul Leopoldin comandor, la 1852 i-a dat titlul de baron și l'a numit consilier intim, la 1864 i-a conferit ordinul Corónei de fier cl. I., ér la 1867 l'a decorat cu crucea cea mare a ordinului Leopoldin.

Metropolitul *Andreiu baron de Şaguna* a murit în 16 (28) Iunie 1873 și a fost îmormêntat în 20 Iunie (2 Iulie) în biserica cea mare din Rĕşinarĭ.

*

Devotamentul și iubirea metropolitului Şaguna cătră biserica sa, precum și dorinţa sa fierbinte de a face tot posibilul pentru înaintarea în cultură a clerului și poporului, reiese în modul cel mai elocuent din testamentul seu, prin care-şĭ lăsà tótă averea sa bisericei. Asemenea a dat dovadă de smerenia prin disposiţiile ce le-a luat în testament, ca sĕ fiă îmormêntat în tótă simplitatea, fără nicĭ o pompă, și corpul sĕu sĕ se îmbrace numai c'un vestmênt simplu monachal. Printr'asta el a tras luarea aminte a fiilor sĕi sufletescĭ, că viaţa omenéscă trebue astfel întocmită, ca sĕ nu-se lase pradă deşertăciunilor. Étă cum a stabilit însu-şĭ în testamentul sĕu ordinea după care a dorit sĕ se facă îmormêntarea sa — ceea-ce aşa s'a și întêmplat: corpul sĕ se îmbrace c'un vestmênt simplu monachal, care-l purtase ca călugăr, faţa sĕ-i fiă acoperită c'un vĕl. Conductul sĕ plece din strada Măcelarilor peste piaţă, strada Cisnădiei până la magazinul erarial, de unde apoi sĕ se ducă la Rĕşinarĭ, aşeḑându-se în biserica de-acolo. Ordinea conductului, conform testamentului, fŭ: *a*) Un cleric în negru cu o cruce négră înainte; *b*) Clericii câte 4 cu pedagogii seminarialĭ și profesorii; *c*) Poporul gr. or. câte 4; *d*) Crucea mormentală dusă de un cleric îmbrăcat în negru; *e*) Corul cântăreţilor; *f*) Doi clericĭ cu luminărĭ; *g*) Spiritualul German, monach, ca îngropător singur; *h*) Carul cu corpul mortului; *i*) Personalul consistoriului archidiecesan și ospeţii după categoriile lor.

Naţionalităţile și armata.

Mare-i supĕrarea în Israilul unguresc. Foile maghiare şoviniste au dat de veste, că ministrul comun de rĕsboiŭ ar fi luat o hotărire, prin care se stabilesce aşa numita *„limbă a regimentelor"* din armata comună. In înţelesul acestei hotărîrĭ a ministrului comun de rĕsboiŭ, în Ungaria vor fi pe viitor regimente cu limbă *croată, română slovacă, sêrbéscă, maghiară, germană.* Adecă acele regimente, carĭ sunt formate din feciorĭ în majoritate românĭ, séu slovacĭ, sêrbĭ séu croaţĭ, au limba de regiment română, slovacă, sêrbéscă, séu croată etc.

Ofiţerii împărţiţĭ pe la diferitele regimente vor fi *obligaţĭ* a cunósce — sub pedépsa pierderei dreptului de a înainta în rang — limba regimentului, adecă limba feciorilor, carĭ formézĕ majoritatea regimentului respectiv. Décă ei în majoritate sunt de pildă Românĭ, trebue sĕ cunóscă și vorbéscă *limba română.*

Nu putem sci întru cât este adevĕrată scirea comunicată de foile ungurescĭ. Aceste foi presentă lucrul cu hotărîrea ministrului de rĕsboiŭ, ca ceva nou. Noi însĕ aşa scim, și chiar o fóie ungurésca o constată, că în privinţa acésta esistă o ordinaţiune mai veche, care stabilesce limba regimentelor și obligă pe ofiţerĭ a cunósce acéstă limbă, adecă limba maternă a feciorilor din regiment. Ordinaţiunea acésta — după cât ne aducem aminte — s'a dat cu provocare la § 11 din art. de lege XII din 1867, în care se ḑice, că cestiunea: care limbă sunt obligaţĭ ofiţerii a-o cunósce? — privesce singur și numai pe organisaţia internă a armatei, ea aparţine cercului de influenţă a monarchului, supremul comandant. Prin urmare în casul de faţă este absolut neîntemeiat vaietul foilor ungurescĭ, că se nesocotesce o parte din dreptul public ungar prin hotărîrea ministrului comun de rĕsboiŭ din cestiune.

Pe foile maghiare le supĕră mai ales împrejurarea, că acei ofiţerĭ de naţionalitate ungurĭ, carĭ sunt împărţiţĭ la regimente cu limba maternă română, slovecă, orĭ sêrbă, *sunt obligaţĭ*, în puterea hotărîrei ministrului, *de a cunósce limbile respective* și despre cunoscinţele lor a da sémă înaintea unei comisiunĭ. Ele ḑic, că limba maghiară, *limba de stat*, se pune pe acelaşĭ piedestal cu limbile naţionalităţilor, și astfel se *degradézĕ.*

Bine, dér îşĭ uită cinstitele foi maghiare, că regimentele din Ungaria nu sunt decât *o parte* a întregei armate comune, și prin urmare și aceste regimente trebue sĕ se supună aceloraşĭ disposiţiunĭ generale ale organisaţiei interne, ca și regimentele din alte regate și provincii ale monarchiei?

Dér nu este scopul nostru a întra aicĭ într'o discuţiune de drept.

---

atraţ guvernului. O sémă de tinerĭ, unii aparţinênd familiilor boerescĭ celor mai de frunte din amêndouĕ principatele, fiind trimişĭ prin ţĕrĭ strĕine la învĕţătură, se întórseră cu gândurĭ de tot schimbate și vĕḑură cu ochĭ rĕi întreg felul de viéţă al părinţilor lor. Se începură un şir de neînţelegerĭ între *bĕtrânĭ şi tinerĭ.* Tinerii poreclĭau pe cei bĕtrânĭ ruginiţĭ; ér bĕtrânii le ḑiceau *bonjurişti, duelgii, pantalonarĭ*, și câte și mai câte.

Intr'una mai ales nu se înţelegea bĕtrânii cu tinerii. Nu puteau cei carĭ apucase vremurĭ vechĭ, când boerul era stăpân la moşia lui, când punea pe ţĕranĭ sĕ le muncéscă până dădeau pe brâncĭ, — nu puteau sta la vorbă cu fiĭ și cu nepoţii lor, carĭ ḑiceau, că toţĭ Românii trebue sĕ fiă deopotrivă și că, décă vré cineva sĕ se ridice mai presus de concetăţenii séi, sĕ se facă vrednic prin muncă pentru ţéră, pentru binele public.

In aşa stare a spiritelor, în aşa fierbere ascunsă, venì anul 1848.

* * *

Mişcarea din 1848 se presintă în mod cu totul deosebit în cele douĕ principate.

Revoluţiune propriu ḑisă nicĭ n'a existat în Moldova, ci numai o încercare, o proclamaţiune de principii, năbuşită îndată de guvern, dér care este suficientă, ca sĕ arate unitatea de cugetare ce legà strîns pe patrioţii din amêndouĕ ţĕrile.

Aflând stăpânirea, că o sumă de tinerĭ se vor aduna la 27 Martie (1848) în otelul Petersburg din Iaşĭ, trimise acolo pe ministrul trebilor din năuntru și pe aga oraşului. După-ce se arată de câţĭ-va oratorĭ réua stare a ţĕrii, se alege o comisiune de 16 inşĭ dintre boierĭ și neguţătorĭ, carĭ sĕ pună pe hârtie dorinţele adunării, dorinţele „partidei naţionale", ce se formà acum.

Jalba făcută de acéstă comisiune fŭ înaintată Domnului. El nu numai că nu o ţinŭ în sémă, dér trimise soldaţĭ sĕ caute pe capii mişcării și sĕ-i aresteze. In adevĕr, au fost găsiţĭ în casa lui Alecu Mavrocordat, au fost duşĭ la casarmă; de aci au fost surghiuniţĭ unii pe la Braşov, alţii pe la Cernăuţĭ, alţii pe la mănăstirĭ.

Intre fruntaşii acestei mişcărĭ a fost și Mihail Kogălniceanu, pe care tovarăşii sĕi l au însărcinat sĕ redactezĕ programa partidului. El a publicat „Dorinţele partidei naţionale din Moldova", arătând starea Moldovei, sprijinind fiă-care din cele 36 de puncte prin argumente istorice și politice și sfêrşind prin cererea unirii ţĕrilor surorĭ

* * *

In Muntenia însĕ partida naţională a avut isbândă în mişcarea ei, dér cu atât mai durerósă i a fost înfrângerea.

Am spus, că pe la 1840 începuse a se forma un curent protivnic Rusiei și boerilor, carĭ sprijinea dorinţele ei ascunse. Revoluţia din Paris în Februarie 1848 a îndemnat pe mulţĭ tinerĭ, sĕ cugete că a venit timpul sĕ se schimbe și la noi vechia stare de lucrurĭ. Astfel se întêmplà încercarea din Iaşĭ; astfel în Bucurescĭ un mic comitet propuse Domnitorului Bibescu sĕ schimbe constituţia ţĕrii, proclamând nisce principii liberale. Bibescu nu se învoì atuncĭ; ba dete chiar poruncă sĕ nu se mai exprime pe faţă asemenea idei; de aceea doritorii de reformă trebuiau sĕ se adune și sĕ se sfătuéscă în taină.

Propaganda se făcŭ însĕ, și la începutul lui Iunie prin tóte unghiurile ţĕrii se găseau părtaşĭ ai ideilor celor noui.

La 9 Iunie Eliade și cu mai mulţĭ proclamă constituţia cea nouă la Islaz, după-ce se făcŭ slujba religiósă de cătră vestitul popă Şapcă, în mijlocul unei marĭ mulţimĭ de ţĕranĭ.

Aflându-se acésta în Bucurescĭ, guvernul arestà pe mai mulţĭ tinerĭ cunoscuţĭ ca amicĭ ai celor ce se „rĕsvrătise" la Islaz, între carĭ Costache Rosetti, maiorul Voinescu al II-lea ş. a. In ḑiua de 11 Iunie diminéţa Bibescu se duse la casarmă și cerŭ trupelor sĕ jure credinţă și supunere. Mulţĭ păstrară tăcerea.

Din chipul cum îl primia oştirea, Domnitorul înţelese, că nu cu baioneta va puté sĕ împedece rĕsărirea sórelui libertăţii — care se anunţà. In adevĕr, după prânḑ, un mare numĕr de ofiţerĭ se duseră la palat și în faţa Domnului jurară, că-i vor apăra persóna și tronul, dér nu vor vĕrsa sângele fraţilor lor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am vrut numai sĕ arătăm în scurte cuvinte netemeinicia strigătului de alarmă, ce l dă pressa maghiară din acest incident.

Manifestaţiile dela 11 Iunie v. în Bucurescĭ.

Alaltăerĭ, 11 Iunie v., s'a serbat în Bucurescĭ aniversarea de 50 de anĭ dela mişcarea din 1848. S'au făcut două rênduri de manifestaţii: manifestaţia celor din partida guvernului, şi manifestaţia liberalilor-democraţĭ, în frunte cu N. Fleva.

Conform programului, cei dintâiŭ formând un cortegiu porniră din piaţa Sf. Gheorghe. Cortegiul a străbătut strada Lipscanĭ, strada Şelarĭ şi Calea Rahovei. Ajunşĭ la Filaret, aicĭ Metropolitul-Primat, asistat de vicarul metropoliei, de-un archidiacon şi de un protosincel, au făcut serviciul divin. După sĕvêrşirea sluşbei dumnedeescĭ se urcă le tribună primarul capitalei d-l C. F. Robescu, dând cetire unei telegrame, pe care a adresat'o Regelui la Sinaia. Au vorbit pe rênd dd. Ganea, Stoicescu, Gr. Alexandrescu, Stefănescu-Galaţĭ şi alţii.

După un incident nu prea plăcut întêmplat în strada „11 Iunie", cortegiul reformându-se a mers la Dealul Spirei în faţa Arsenalului armatei. Aicĭ era instalată o masă în faţa căreia Archiereul Nifon, vicarul metropoliei, îmbrăcat în odăjdii, aştepta procesiunea. Sosiră rênd pe rênd ministri Ferekide, Haret şi Palade, apoi primarul capitalei şi alte persóne oficiale. S'a oficiat un serviciu divin pentru punerea pietrei fundamentale la monumentul, ce este proiectat a-se ridica în memoria pompierilor dela 1848. După terminarea serviciului divin s'a zidit la basa fundaţiunei monumentului pergamentul cu următórea inscripţiă:

„Astădĭ 11 Iunie 1898, în al 32 an „al domniei M. S. Regelui Carol I-iŭ, „fiind preşedinte al consiliului de miniş„tri Dimitrie A. Sturdza, primar al ca„pitalei C. F. Robescu —

„Pusu-s'a piatra fundamentală a aces„tui monument pentru aniversarea a 50-a „în amintirea pompierilor căduţĭ pentru „patrie în diua de 13 Septemvre 1848.

„Au fost de faţă: Comitetul de cetă„ţenĭ pentru organisarea acestei serbărĭ; „primarii comunelor urbane din ţéră şi „numĕroşĭ cetăţenĭ din tot regatul".

Pergamentul acesta a fost semnat de ministrul de interne Ferekide, de primarul C. F. Robescu etc. După acésta ministrul Ferekide ţinŭ un discurs încheiând cu cuvintele: „Trăéscă România, trăéscă suveranul şi dinastia!"

La óra 4 d. a. s'a zidit pergamentul într'o grópă de-asupra căreia se va aşeda monumentul.

*

Pe când se petreceau acestea în Dealul Spirei, liberalii democraţĭ au ţinut o manifestaţiă în sala „Dacia", unde între alţii se aflau ultimii representanţĭ ai eroilor dela 1848, carĭ au luat parte la lupta din Dealul Spirei în contra Turcilor. La ora 1 d. a. apărŭ în sală şi d-l Fleva însoţit de numĕroşĭ prietinĭ. D-l N. Fleva, luând cuvêntul spune, că în mijlocul lor se află fiiul lui Eliade Rădulescu, care a făcut România modernă, şi trei dintre pompierii, carĭ au luat parte la lupta din Dealul Spirei, precum şi d-l Racotă, care a făcut mişcarea dela Islaz.

Se proclamă preşedinte d-nul Ioan Eliade Rădulescu, care printr'unĭ discurs făcŭ istoricul revoluţiei din 1848. Vorbesc apoi rênd pe rênd d-nii Iancovicĭ, Bacalbaşa, Gr. Manno şi N. Fleva. S'a luat o resoluţiă protestătóre contra guvernului şi în acelaşĭ timp esprimă cultul şi admiraţiunea lor pentru eroii şi martirii din 1848.

*

La ora 3 manifestanţii în frunte cu d-l Fleva au plecat spre Filaret. Cam pe acelaşĭ timp plecase şi procesiunea oficială dela grădina St. Gheorghe către Dealul Spirei. In rĕspântia stradei „11 Iunie" cele două procesiunĭ s'au întêlnit şi se născŭ o mare învĕlmăşală. Nu vom descrie incidentele regretabile întêmplate la acest loc, unde s'au făcut şi mai multe rănirĭ, în urma atacurilor dintre popor, poliţie şi gendarmĭ.

După acésta cortegiul fleviştilor reformându se a plecat spre „Câmpia Libertăţii" (Filaret). Aicĭ s'au ţinut mai multe discursurĭ în carĭ s'a veştejit purtarea poliţiei şi a ómenilor guvernului. Intrunirea flevistă s'a împrăsciat către 5 óre d. a.

*

Mai amintim, că membrii asociaţiei generale a studenţilor încă s'au întrunit la ora 9 în localul Asociaţiei din strada Academiei. De aicĭ s'au dus la biserica Enei, unde s'a oficiat un Te Deum, apoi cu musica în frunte au plecat la statua lui Eliade Rădulescu, unde au pus o frumósă corónă. La statuă a vorbit profes. Crătunescu şi studentul I. Popescu-Pion. După acésta s'au reîntors în ordine şi s'au împrăsciat în linişte.

Listele electorale. Ni-se comunică din partea primăriei: Listele de alegĕtorĭ dietalĭ, compuse pentru anul 1899 în mod provisoric, sunt depuse în timpul dela 5—25 Iulie st. n. 1898 la oficiul primăriei (magistrat), ca sĕ pótă fi vĕdute de fiă-cine Reclamaţiunile (în casul, décă cine-va are dreptul de alegĕtor şi nu este înscris în listă, orĭ décă este greşit scris, orĭ reclamaţiunile contra celor ce sunt înscrişĭ, dér n'au drept să fiă alegĕtorĭ), se pot face în scris la numitul oficiu dela 5—15 Iulie a c. inclusiv, ér observările asupra acestor reclamaţiunĭ în timpul dela 16—25 Iulie tot acolo.

Atragem atenţiunea alegĕtorilor românĭ, ca sĕ cerceteze în listele depuse, décă sunt înscrişĭ, şi la din contră sĕ reclameze în timpul arătat dela 5—15 Iulie st. n. a. c. La sate tot în timpul arătat trebue după lege sĕ fiă depuse listele electorale la casele comunale şi reclamaţiile se fac în acelaş termin.

SCIRILE ZILEI.

— 13 (25) Iunie v.

La adunarea de mâne a despărţĕmântului I al Asociaţiunei. Atregem încă-odată atenţiunea Românilor braşovenĭ asupra adunărei acestui despărţĕmênt, ce se va ţinê mâne la 3 óre p. m. în biserica română din Braşovul vechiŭ. Bărbaţĭ şi femei din tóte classele societăţii nóstre sunt rugaţĭ a-se presenta în numĕr cât mai mare. Cu ocasia acésta se vor esecuta şi mai multe cântărĭ frumóse din partea corului de sub conducerea d-lui prof. de musică T. Popovicĭ.

Esamenele de maturitate la şcólele medii române gr. or. din Braşov s'au inceput Lunĭ, în 18 (20) Iunie, şi s'au terminat erĭ, Vineri, în 12 (24) Iunie

Anume, la *gimnasiu* s'au ţinut esamenele de maturitate Lunĭ şi Marţĭ, fiind presenţĭ ca comisar din partea Consistoriului din Sibiiu Prea Cuv. Sa părintele archimandrit şi vicar Dr. Iliarion *Puşcariu*, ér din partea guvernului d l Dr. Eugen *Gál*. — Dintre 19 tinerĭ, câţĭ s'au supus la esamenul verbal, au eşit cu *„fórte bine"* următorii: Moise *Enescu*, Alexandru *Bogdan* şi Ioan *Comaniciu*; cu *„bine"*: Ilariu *Goţea*, Constatin *Giurcan*, George *Pop*, Sebastian *Stanca* şi Dumitru *Zârnovean*; cu *„suficent"* Virgiliu *Haralampiu-Cioban*, George *Nastea* şi Vasiliu *Runcan*. Au fost relegaţĭ la repeţirea esamenului la tómnă 4, ér peste un an alţĭ 4.

La *şcóla comercială* esamenul de maturitate s'a ţinut Joi şi Vineri, în 11 (23) şi 12 (24) Iunie, fiind present ca comisar din partea consistorului d-l protopop Vasiliu *Voina*, din partea ministrului de instrucţiune d-l Nicolae *Putnoki*, ér din partea ministrului de comerciu d-l Francisc *Koos*. — S'au supus la esamen 21 de tinerĭ, dintre care au eşit cu *„fórte bine"*: Nic. *Căldărea*, Ión *Lăpĕdat* şi Sofroniu *Roşca*; cu *„bine"*: Romul *Dogariu* şi Mih. *Navrea*; cu *„suficient"*: I. *Bălătescu*, N. *Furnică*, Liv. *Magdu*, *Magda*, A. *Măcelariu*, I. *Pop*, P. *Popescu*, Tr. *Raţiu* şi I. *Tănase*. Relegaţĭ la repeţirea esamenului la tómnă din câte un studiu 2, din câte 2 studii 5, ér unul din tóte studiile.

† **Constantin Exarcu.** Sĕptĕmâna acésta a rĕposat la băile Govora (România) Constantin Exarcu, un distins fiiu al României, care tótă viaţa sa a muncit în brazda culturei naţionale, în deosebĭ pentru ridicarea artelor fumóse între Românĭ. Lui Exarcu i-se datoresce înfiinţarea splendidului edificiu *Ateneul Român* din Bucuresci, înfiinţare, care era un ideal al sĕu şi pentru a cărui realisare a muncit decĭ de anĭ. Const. Exarcu s'a născut la 1836, a învĕţat sciinţa medicală în Paris; la 1864 a fost numit profesor de zoologie şi botanică şi după 9 anĭ a întrat pe cariera diplomatică. A representat ţera la Atena şi Roma. La 1887 s'a reîntors în ţeră consacrându-şĭ tótă viaţa sciinţei artelor şi literaturei. Pe atuncĭ Ateneul Român era o societate modestă de iubitorĭ de arte şi literatură. Exarcu concepŭ ideia de a ridica un palat al artelor în Bucurescĭ, şi acest ideal, după cum am dis, şi l'a realisat. El a făcut parte şi din ministeriul generalului Florescu timp de opt lunĭ. A fost şi vice-preşedinte al Academiei. Prin testament şi-a lăsat întréga avere Ateneului Român şi altor două societăţĭ pentru cultura poporului român. Imormêntarea 'i s'a făcut Vinerĭ în Bucurescĭ pe cheltuiala statului.

Noua lucrare a poetului Coşbuc. D-l Spiru Haret, ministrul de culte al României, a învitat pe poetul Coşbuc sĕ scrie pentru usul şcólelor istoria independenţei regatului român. Distinsul poet primind însărcinarea acésta, s'a achitat de ea escelent. Lucrarea e gata şi ea culminéză în „luarea Plevnei" scrisă mare parte în versurĭ, pe când alte episode sunt relatate în prosă. Autorul a cetit de curênd unele părţĭ din lucrarea sa în o societate la d-l ministru Haret şi a fost felicitat din tóte părţile.

Dar péntru şcólă. Suntem rugaţĭ a da loc următórei mulţămite: „Subscrisul, în numele tinerimei şcolare, vin a esprima cuvenita mulţămită generosului D-n *Andreiŭ Todoran*, proprietar de tipografiă şi librăriă în Gherla, care, vĕdênd sĕrăcăciósa comandare de premii pentru esanul dela şcóla nóstră română din Apşa de mijloc, a binevoit a ne pune un plus fórte frumos, în preţ de vre-o 4 fl., de cărţĭ variate şi fórte acomodate pentru premii. Strigătul de „sĕ trăéscă" al însufleţiţilor şcolarĭ la adresa sus numitului domn afle-şĭ ecoul înaintea Atotputernicului Dumnedeu. — Apşa de mijloc, 7 Iunie 1898: Petru Bella, înv. rom. gr. cat.

Dela Sinaia. Regele *Carol*, cu principele Ferdinand şi principesa Maria, dimpreună cu micii principi, au sosit în sĕptĕmâna trecută la Sinaia, unde şi-au luat reşedinţa de vară. Tot acolo şi au strămutat locuinţele toţĭ miniştri puterilor strĕine, asemenea tótă societatea înnaltă română.— Regina *Elisabeta* întorcêndu-se din Neuwied în România, are sĕ soséscă astădĭ Sâmbătă la Sinaia. — Impĕratul *Wilhelm* va între-

---

In asemenea împrejurărĭ, proclamarea constituţiei celei noui în capitală nu mai puté întârdia. Séra chiar, în mijlocul unei marĭ mulţimĭ, mai mulţĭ tinerĭ citiră proclamaţia libertăţii şi îndată oraşul întreg fŭ în mişcare. Mii de ómenĭ porniră pe stradă, purtând un stindard tricolor, avênd fiă-care cocarde tricolore şi pene la pălărie; ajunseră la palat şi Bibescu primi o delegaţiune şi subscrise şi el constituţia.

Peste tot — dice o gazetă din timp — rĕsunau strigătele: *Trăiéscă libertatea! Trăiéscă România!*

* * *

Acestea s'au întêmplat la 11 Iunie, dér décă serbăm acéstă di, o serbăm numai ca început al mişcării, ca aurora unei dile măreţe, pe care vai! a trebuit s'o întunece după scurt timp nóptea apăsării strĕine...

Sĕ vedem decĭ, ce s'a întêmplat în urmă.

Bibescu, deşi consfinţise noua constituţie, fugì în nóptea de 13 Iunie. Atuncĭ; conducerea ţĕrii trecŭ în mâna celor, carĭ făcuse mişcarea şi ast-fel se proclamă:

Guvern vremelnicesc: President: P. S. S. *Părintele Metropolit*. Membrii: I. *Eliade*, *Stefan Golescu*, *Tell*, *Magheru*, *Scurtu*.

Secretarĭ ai guvernului: C. A. *Rosetti*, N. *Bălcescu*, A. G. *Golescu*, I. C. *Brătianu*.

Ministerul vremelnicesc: Ministru din lăuntru: N. *Golescu*. — Ministru dreptăţii: I. *Câmpineanu*. — Ministru trebilor din afară: Ioan *Voinescu* II. — Ministru finanţii: C. N. *Filipescu*. — Obştescu controlor: G. *Niţescu*. — Ministru de rĕsboiŭ: I. *Odobescu*. Ministru instrucţiei: I. *Eiade*. — Comandant al gvardei: Sc. *Creţulescu*. — President sfatului orăşenesc: C. *Creţulescu*. — Şeful poliţiei: Mărgărit *Moşoiŭ*.

In diminéţa de 14 Iulie boerii bĕtrânĭ se adunară, ca sĕ se sfătuéscă cu Mitropolitul. Guvernul se duse la acéstă adunare şi Costache Rosetti ţinŭ o cuvêntare, îndemnându-i sĕ uite tótă ura lor, sĕ-şĭ aducă aminte de luptele trecute, carĭ au sfîşiat ţĕrile şi au adus atâtea nenorocirĭ pe capul lor şi — renunţând la ale lor privilegii garantate de Regulament — sĕ vie alăturĭ cu tinerii boerĭ, alăturĭ cu negustorimea şi cu poporul şi cu toţii uniţĭ sĕ lupte pentru binele patriei.

Boierii tăcură, nu întreprinseră nicĭ o acţiune în contra nouei stărĭ de lucrurĭ, pe faţă; dér în ascuns uneltiră dărîmarea noului aşedĕmênt.

După-ce, la 15 Iunie, printr'o mărĕţă serbare în câmpul Filaretului — care de atuncĭ se numì *„Câmpul libertăţii"* ca şi cel din Blaşiŭ — se consfinţiră stégurile libertăţii, guvernul se apucă de lucru; trimise agenţĭ prin capitalele strĕine, ca sĕ cĕră recunóscerea constituţiei; începŭ a pregăti legĭ pentru organisarea ţĕrii.

* * *

Ce mişcătóre, ce plină de fapte este istoria acestor timpurĭ!

La 19 Iunie Odobescu, ministrul de rĕsboiŭ, încerca sĕ aresteze pe membrii guvernului; dér aceştia sunt îndată liberaţĭ de popor; ér Odobescu şi colonelul Solomon sunt închişĭ şi daţĭ judecăţii.

Rĕscóla provocată cu acéstă ocasie era prima încercare a reacţionarilor de a atrage intervenirea Rusiei. Până acum totul se făcuse fără sĕ curgă o picătură de sânge. De aceea cu dreptate strigà Rosetti în primul numĕr al „Pruncului Român:" „Buraţi-vĕ, fraţĭ; nicĭ o picătură de sânge n'a curs şi am dobândit cerescul dar al libertăţii, curat şi nepătat, ca un sfânt dar dumnedeesc". Făcênd sĕ se nască însĕ rĕsvrătirĭ sângeróse, Rusia putea sĕ intervie şi în unire cu Turcia sĕ înăbuşéscă generósa mişcare a patrioţilor românĭ.

A doua încercare contrară revoluţiei s'a făcut pe la 27—28 Innie, când s'a rĕspândit scirea că peste 30,000 de ostaşĭ ruşĭ au trecut Prutul şi vin spre capitală. Guvernul, înţelegênd că n'ar puté resista la o armata strĕină, sĕ retrase la munţĭ, seperând că de acolo va puté sĕ încerce o resistenţă şi va puté primi şi ajutor dela fraţii de dincolo. Indată, profitând de acest moment de spaimă, boerii reacţionarĭ făcură un guvern cu mitropolitul, cu Teodor Văcărescu şi cu Manolache Băleanu.

Acésta arăta bine cine avea interes sĕ rĕspândéscă scirea întăririi oştilor strĕine.

Din fericire, nu s'au bucurat de ródele nepatrioticei lor fapte. Poporul ca-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prinde în tómna viitóre o călătorie la Ierusalim; cu ocasiunea acésta se va opri și la Sinaia spre a face o visită curții regale române. — Principele *Ferdinand* al Bulgariei va merge în 24 Iunie (6 Iulie) la Sinaia să facă visită curții regale române și va fi însoțit de primul său ministru Stoilof. — Șoseaua *Sinaia-Predeal* este cu multă îngrijire întreținută. S'au plantat arborĭ, carĭ mai toțĭ s'au prins. S'au aședat din distanță în distanță băncĭ, așa că excursioniștii au unde ședé.

Pojarul, ce a bântuit în Ciuc, după cum ni-se comunică din partea d-lui vice-șpan Dr. Jekel din loc, este în scădere. După datele primite dela vice-șpanul comitatului Ciuc, în 31 Maiŭ a. c. au fost numai 21 casurĭ de pojar în tractare și adecă în Kászony-Feltiz 4, în Szentdomokos 8, Szt-Tamás 3 și Gy.-Remete 6 casurĭ. Localitățile de cură din Ciuc sunt decĭ libere de epidemiă și pot fi visitate fără nicĭ un pericul.

Pentru regimentul 24 de infanteriă de honvedĭ din loc se vor face în diua de 13 Iulie n. c. oferte prin licitațiune pentru liferarea de cantităţĭ mai marĭ de lemne de foc, fênul și paiele trebuincióse pe timpul dela 1 Septemvre a. c. până la 31 August 1899. Condițiile de liferare și alte informațiunĭ se pot primi dela biuroul de aprovisionare al regimentului.

Concert. Musica militară va concerta mâne séră, Duminecă, în grădina dela „Pomul verde". Intre altele va esecuta și cântecul poporal „Cucuruz cu frunda 'n sus" de Humpel.

Esamenele publice la *școla elementară capitală română gr. or. din Brașov* se vor ținé Lunĭ, Marțĭ și Mercurĭ, în 15, 16 17 Iunie st. v., în sala cea mare a gimnasiului. Anume la 8 óre se va începe cu cl. I-a, apoi II b, III și IV, esaminându-se cu fiă-care classă câte o oră. După amédĭ va urma cl. I b, II b, V și la urmă, dela 5—5½ óre cântărĭ cu clasa IV și V, ér dela 5½—6 esercițiĭ în grădinărit cu elevele din cl. IV și V. Lucrurile de mână ale elevelor vor fi espuse în sala de esaminare.

Marțĭ dela 8—9 cl. I a. de copii, dela 9—10 cl. II a, apoi cl. III-a; după amédĭ clasele I—III. Succesiv câte oră de fiă-care.

Mercurĭ în 17 Iunie dela 8—9 cl. IV-a, dela 9—10 cl. IV b.

Esamenul din studii cu elevele *Internatului Reuniunei femeilor române* se ține Mercurĭ în 17 Iunie v. dela 3—4 óre p. m. tot în sala gimnasului; ér *esamenul practic* din economia casnică (menagiu, croitoriă etc.) se va ținé în localul internatului Duminecă în 21 Iunie v. dela 4—6 óre p. m.

Esercițiĭ în jocurĭ cu copiiĭ și copilele din *școla froebiliană* se vor ținé Joi în 18 Iunie v. dela 10—11 óre a. m.

Anul se va încheia Duminecă în 21 Iunie v.

Nou abonament
la
Gazeta Transilvaniei
Cu 1 Iulie st. v. 1898

se deschide nou abonament, la care invităm pe toțĭ amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șése lunĭ	6 fl.
pe trei lunĭ	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 francĭ
pe șése lunĭ	20 „
pe trei lunĭ	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	2 fl.
pe șése lunĭ	1 fl.

Pentru România:

pe un an	8 francĭ
pe șése lunĭ	4 „

Abonarea se póte face mai ușor prin **mandate postale.**

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei".

„Lupta pentru drept".*)

Sub acest titlu a apărut la Bucurescĭ în traducere românéscă renumita scriere a învățatului profesor universitat german Dr. *Rudolf de Ihering*. Traducătorul acestei prețióse cărțĭ, d-l *Teodor V. Păcățianu*, însoțesce lucrarea sa cu o prefață în care între altele reasuméză cuprinsul cărții, făcênd următórele interesante deducțiunĭ:

Trei sunt ideile fundamentale, întrețesute ca trei fire aurii, în cartea lui Ihering, dice d-l Păcățianu. Anume:

1) Că intrarea în *lupta pentru drept* e de *datoria* fiă-cărui individ, în parte, și a tuturor individilor, carĭ formézā întregul unui popor, la olaltă, atuncĭ când e vorba de drepturile întregului popor.

E o *datorie* de care nu póte fi nimenĭ dispensat, sub nicĭ o formă și sub nicĭ o condițiune.

Cel-ce nu se supune acestei *datorii*, cu drept cuvênt póte fi pus — cum îl pune Ihering — în categoria ostașului, care fuge de pe câmpul de rĕsboiu, părăsind stégul, căruia i-a jurat credință.

E *lașul* urgisit și condamnat de întregul sĕu neam.

Ce bine ar fi, décă ideia acésta sublimă ar prinde adêncĭ rădăcinĭ în inimile tuturor Românilor!

2) Că esența luptei pentru drept, esența dreptului însușĭ este — *acțiunea*. Și aci nu înțelege Ihering *parodisarea* acțiunei, ci acțiunea bine chibzuită, acțiunea prudentă, dictată de *minte*, nu de *sentiment*. Căcĭ trebue să se scie, că sentimentul nu e decât *executorul* planului de luptă, ér plăsmuitorul acestuia a fost și are să fiă tot-déuna — *mintea*. Nu însufletirea óstei decide sórtea luptei în vreme de rĕsboiu, ci dibăcia comandantului de a sci precisa momentul când trebue *provocată* acéstă însufletire.

Orĭ-ce acțiune, făcută la timp nepotrivit, e o perdere sigură Perdere de entusiasm — décă nu de altceva. Ér atuncĭ, când acțiunea ți-se paralisézā și tu stai pe loc fără a sci cum să înscenezĭ o altă acțiune pentru a sugruma paralisarea, — e și mai mult, e curat *desastru*.

Să nu se uite dér, că a face un pas greșit în lupta pentru drept și a sta pe loc, fără a-l sci îndrepta, e lucrul cel mai rușinător pentru conducătorĭ și cel mai desmoralisător pentru cei ce formézā óstea.

3) Că *fiă-care popor ce luptă pentru drept, e avisat la propriile sale puterĭ;* ajutor din altă parte să nu céră și să nu aștepte. In consecință *toțĭ trebue să țină strîns la olaltă* pentru a puté duce lupta cu succes. E principiul *solidarității*, atât de mult accentuat și din partea nóstră, dér atât de slab pus în practică. Și eu înțeleg aci nu numai solidaritatea între fruntașĭ, ci și o viie legătură între fruntașĭ și popor; un lucru, pe care ni-l recomanda și marele Bărnuțiu la 1848 când dicea:

.... *„Uniți vĕ cu poporul toțĭ, preoțĭ, „nobilĭ, cetățenĭ, ostașĭ, învețațĭ, — si vĕ „consultațĭ cu un cuget asupra mijlócelor „reînvierii naționale, căcĭ toțĭ sunteți fii ai „aceleași mame și causa e comună. Ți„neți cu poporul toți, ca să nu rătăciți, „pentru-că poporul nu se abate dela firea „sa, nicĭ nu-l trag strĕinii așa ușor în „partea lor"....*

Uniți-vĕ cu poporul toțĭ... țineți cu poporul toțĭ! Vai, și cum ne-am înstrăinat noi de popor. Nu-i mai studiem firea, nu-i mai consultăm mintea, naturală și sănătósă, nu-i pipăim pulsul durerii și nu-i ascultăm bătăile inimei. Să nu ne mirăm decĭ, décă adĭ-mâne poporul va începe a privi cu neîncredere la noi.

Poporul nostru e *pentru acțiune*. El scie *pentru ce* se luptă și scie că și el *trebue* să lupte. Aștéptă chiar să fiă chiămat la acțiune, *dér să nu l chiămăm nicĭ când pentru a-l folosi numai de stafaj și de decorație, căcĭ asta îi derógă și-l întristéză.*

Poporul nostru *cere* să fiă chiămat la *acțiune*, dér la acțiune de *fapte*, nu de *vorbe*, fiă ele orĭ cât de frumóse, pentru-că el scie mult mai bine decât noi, că acțiunea de vorbe semănă cu activitatea acelor micĭ viețuitóre, carĭ la fel sunt și ele ca albinele, sbóră ca albinele, împung ca albinele, dér — nu adună miere ca albinele.

Să ne întórcem dér din nou la școla lui Bărnuțiu, de care prea neam îndepărtat, căcĭ acésta e singura școlă buna politică, prielnică poporului nostru.

Să ne coborîm la popor, căcĭ *aicĭ zace forța nóstră*; și restabilind odată perfecta solidaritate între fruntașĭ, precum și între fruntașĭ și popor, să ducem lupta înainte, cu energie și cu încredere în propriile nóstre puterĭ, căcĭ isbânda *trebue* să fiă pe partea nóstră.

*) *„Lupta pentru drept"* a apărut în tipografia T. Basilescu din Bucurescĭ (Calea Victoriei 9) și costă 2 lei ex.

Adunare de învețătorĭ.

Ocna Deșului, 10 Iunie n. 1898.

Reuniunea învețătorilor românĭ gr. cat. din giurul Gherlei și-a ținut adunarea generală în 7 și 8 l. c., adecă a 3-a și a 4-a di de Rosalii în Cusdrióra, unde e și reședința M. On. D-n protopop al tractului Reteag, sub presidiul Mgnf. D-n *Ioan Papiu*, preposit și președinte al Reuniunei.

In 7 Iunie diminéța, învocându-se Spiritul Sânt, s'a celebrat s. liturgie din partea președintelui însoțit de profesorii preparandialĭ Ilariu Boroș și Dionisiu Vaida, după care d-nul Preposit prin o vorbire arată poporului scopul și însemnătatea adunării, învitându-l a lua parte la adunare.

La 10 ore membrii presenți s'au adunat cu toții în localitatea școlei române, care, spre onórea comunei întregĭ și a bravilor ei conducătorĭ fiă dis, e fórte frumósă, spațiósă și corĕspundĕtóre legii. Prin o deputațiune de doi inșĭ fu învitat d-l președinte la adunare, care și veni însoțit de ceilalțĭ membri ai Comitetului central, fiind intêmpinațĭ cu „Impĕrate ceresc" cântat în cor.

Președintele ocupându-și locul, prin o vorbire acomodată salută pe membrii și pe óspeții adunațĭ, declarând adunarea deschisă între aclamațiunile celor presenți.

Inainte de-a întra în desbatérea agendelor oficióse, adunarea precum în trecut, așa și acum s'a simțit datóre a-și esprima printr'o telegramă simțemintele sale de iubire și alipire față de patronul reuniunei, părintele Episcop diecesan. S'a trecut apoi în meritul discusiunilor, constatându-se întâiŭ membrii presenți al căror numerĭ era fórte frumos. Din 16 protopopiate, numai al Olpretului n'a fost representat prin *nicĭ un membru*. Ca óspeți au participat d-l protopop al Cățcăului Ioan

---

pitalei, condus de Ioan Brătianu, în diua de 30 Iunie cerŭ respectarea constituției celei noui și înlăturarea caĭmacamilor.

Se institui atuncĭ un guvern interimar compus din Crețulescu, Mincu, Câmpineanu și Ioan Brătianu, care să conducă trebile până la întórcerea membrilor plecațĭ la munte

Intorcêndu-se aceia, liniștea se restabili; Turcia însașĭ recunoscŭ guvernul nostru și consul engles venĭ să-l felicite în mod oficial.

* * *

Bucuria Românilor nu a fost de lungă durată. Se vede, că stăruințele Rușilor pe lângă Turcĭ au fost așa de marĭ, încât i-au convins să se contradică, să dărîme singurĭ ceea ce primise ca bun. Ast-fel în Septemvre 1848, după nenorocita luptă din Délul Spirei — dér vrednică de neștersă aducere aminte, ca moment de vitejie — guvernul fŭ desființat, toțĭ cei mai de frunte părtașĭ ai stărei de lucrurĭ de atuncĭ surguniți din țéră; ér domnia se dete unui aimacam boier reacționar, care primĭ din mâna străinilor strêngul cu care voia să sugrume pe proprii sĕi frațĭ.

* * *

Acestea sunt, pe scurt, întêmplările de frunte ale anului 1848, a căror aducere aminte o serbéză anul acesta țéra întregă în diua de 11 Iunie.

Cine a făcut revoluția?

Un mic numĕr de rĕsvrătitorĭ și de ambițioșĭ? Nu, desigur, revoluția a făcut'o poporul; revoluția a făcut'o și țĕranul, și negustorul, și industriașul, și boierul, căcĭ décă o sémă de bĕtrânĭ boerĭ s'au arătat protivnicĭ și au intrigat pentru dĕrîmarea guvernului dela 48, toțĭ cei tinerĭ, toțĭ cei cu inima încălțită de dragostea țĕrii și cu spiritul luminat de ideile timpului, toțĭ au fost împrejurul stégului sfințit pe câmpul Filaretului.

Și care a fost resultatul? *Revoluția a căduț*, au dis adversarii ei, decĭ a fost un rĕu.

Da, revoluția a căduț în Septemvre; da, funtașii au fost trimișĭ să pribegéscă departe de țéră; însă tunurile și baionetele strĕine nu au sdrobit ideile semănate de revoluționarĭ.

Tótă propaganda în presa și diplomația européna, tóte evenimentelé de mai târdiu, divanul ad-hoc, unirea personală și apoi unirea definitivă: tóte se datoresc mișcării dela 48.

Și étă de ce se serbéză cei 50 de anĭ trecuțĭ de atuncĭ; étă de ce poporul capitalei se va duce cu pietate în diua de 11 Iunie la Filaret.

„Dreptate-Frăție". Acésta era devisa luptătorilor de atuncĭ. Și adĭ, când renascerea visată de dênșii, s'a îndeplinit, și țéra s'a consolidat, să scriem și noi pe stindardul nostru: *Dreptate-Frăție.*

Gheorghe Adamescu.

Legenda vermelui de mătasă.

Inainte de asta cu vre-o miie de anĭ trăia în marea împărăție a Chinei un împĕrat puternic, care avea o prea frumósă împĕrătésă cu numele Selinga.

Intr'o séră, stând adêncită în gândurĭ împĕrătésa vĕdŭ în dreptul ferestrei palatului sĕu un fluture mic, pe care voia să-l răpéscă un uliu. Inima cea bună a împĕrătesei n'a lăsat micul flutur să cadă victimă uliului, ci l'a prins, l'a dus în odaia ei și a început să-l îngrijéscă.

Dér micul flutur nicĭ n'a mâncat, nicĭ n'a beut, ci a început a grămădi în jurul sĕu mulțime de mărgelute și la câte-va dile după aceea a perit. Impĕrătésa a luat corpul metamorfosatului flutur și l'a aședat într'o cutiă, a pus lângă el și mărgelutele, pe carĭ apoi acoperindu-le cu frunde înflorite, le-a acătat de un frăgar.

Buna împĕrătésă se uita des la cutióra acătată de crengile frăgarului și nu-și putea uita de acest mic flutur, a cărui viéță a fost așa de scurtă.

A trecut iérna și a venit frumósa primăvară, când înfrundênd arborii, a înfrundit și frăgarul, pe care era acătată cutia cu fluturașul. Intr'o frumósă di de primăvară, cercetând împĕrătésa cutia, spre marea sa mirare vĕdŭ, că tóte mărgelutele au dispărut, ér în locul lor o mare mulțime

Velle, d-l preot Mateiŭ Pop din Ocna Deşului, Al. Avram capelan în Deş, d-l protopop şi preot local Ioan Goron şi mai mulţĭ poporenĭ. Autorităţile civile încă au fost representate prin inspectorul r. de şcóle Şimo Béla, solgăbirĕul Ujvári şi notarul Vékony. Insemn, ceea ce şi preşedintele a accentuat, că *dintre preoţii acestui protopopiat* **nu s'a presentat nicĭ unul la adunare** (numai la petrecere doi.)

După acésta s'a cetit din partea d-lui secretar Dionisiu Vaida raportul general despre activitatea reuniunei în decursul anului trecut. Din acest raport însemn: a) că Reuniunea s'a mai mărit, adăugêndu-se la ea încă două tracte protopopescĭ, anume al Capolnoc-Mănăsturului şi al Ciocmanului; astfel Reuniunea acésta se compune din 16 tracte protopopescĭ şi e cea mai mare din acéstă diecesă. b) Că Reuniunea are o bibliotecă constătătóre din 398 opurĭ şi un fond de 902 fl., din carĭ la „Someşana" sunt depuşĭ 843 fl., ér restul sunt în banĭ gata la cassar.; c) S'au premiat trei teme practice, anume a d-lui N. *Bota* din C. Monşotor despre „Cele cincĭ simţirĭ" a d-lui Aureliu *Farcaş* din Lăpuşul ungurese despre „Cercul Lăpuşului-ung." şi a d-lui Clemente *Maxim* din Thetiu despre „Albina". Faţă de premiul de un galben imperial pus de Reuniune, la care s'au adaus încă doi galbenĭ din partea d-lui Iuliu Ancean, preot în Surduc, şi a d-lui Teofil Grigorescu din Lăpuşul ung., a incurs numai un operat, pe care însĕ comisiunea censurătóre nu l'a aflat vrednic de premiat; deci premiul rĕmâne şi mai departe e) Ce privesce activitatea subreuniunilor, s'a dovedit anul acesta *un regres* faţă de anii trecuţĭ, deórece numai puţine au ţinut câte două adunărĭ, ér cele mai multe numai câte una.

După cetirea raportului general, s'au ales 4 comisiunĭ din câte 3 membrĭ, anume: pentru censurarea raportului şi pentru propunerĭ; pentru revidarea socotelilor şi statorirea budgetului pe an. şcol. viitor, pentru colectarea taxelor şi în fine pentru criticarea esamenului.

In urma acestora s'a cetit disertaţiunea d-lui *Vasiliu Pop*, învĕţător în Drăghia, despre „Insemnătatea cultivării grădinilor de pomărit", care s'a ascultat cu viu interes din partea tuturor.

Cu acestea s'a încheiat şedinţa primă.

Punct la 3 óre d. a, fiind adunaţĭ în şcólă atât membrii, cât şi şcolarii, prin o altă comisiune se învită d-l preşedinte la a doua şedinţă, pe care deschidêndu-o, s'a început esamenul cu 22 băeţĭ şi 29 fetiţe, pe carĭ i-a esaminat d-l învĕţător Ioan *Cârcu* din tóte obiectele. Disciplina a fost bună, scrisorĭ de esamen au fost 44, scrise binişor. La 6 óre s'a finit esamenul după care a urmat, în şedinţa închisă, critica lui. Resultatul esamenului în genere a fost *îndestulitor*. Şedinţa s'a terminat la órele $6^3/_4$.

Séra a urmat o petrecere în folosul fondului Reuniunei şi al şcólei din Cusdrióra. Venitul a fost 62 fl. 68 cr., din carĭ subtrăgêndu-se spesele de 22 fl. 68 cr., a rĕmas profit curat 40 fl., din carĭ jumĕtate s'au predat curatorului primar al bisericei din Cusdrióră, ér jumĕtate d-lui cassar al Reuniunei Ioan Boeriu. Observ, că d-nii óspeţĭ toţĭ au suprasolvit, cărora le mulţămesce comitetul arangiator şi pe acéstă cale.

In 8 Iunie, la 8 óre dim. s'a început şedinţa a 3-a şi cea din urmă sub presidiul ordinar, cu referarea comisiunilor. Intâiu comisiunea pentru censurarea raportului comitetului prin referentul sĕu d-l Teofil Grigorescu esprimă mulţămită comitetului central pentru zelul, cu care şi-a împlinit datorinţa. S'au făcut mai multe propunerĭ de interes pentru causele şcolare şi învĕţătorescĭ, atât din partea comisiunei, cât şi a unor membri, dintre carĭ cele mai multe s'au primit. După acésta comisiunea pentru revidarea socotelilor prin referentul sĕu d-l N. Bota declară, că socotelile s'au aflat în ordine, ér budgetul se lasă în bună chibzuială a comitetului central. In fine comisiunea pentru colectarea taxelor prin referentul sĕu Ioan Manu arată, că taxe de membri au incurs 13 fl., ér oferte dela óspeţĭ 4 fl.

După ce s'au mai desbătut unele puncte de interes pentru şcólă şi luminarea poporului, terminându-se, comitetul îşĭ depune mandatul, fiind espirat periodul de trei anĭ, pe care a fost ales. Adunarea după consultare, realege şi întregesce comitetul pe un nou period de 3 anĭ, în următorul mod: Preşedinte: Mgf. D-n preposit Ioan *Papiu*; vice-presidenţĭ d-nii: Ilariu *Boroş* prof. prep. şi Alexandru *Pop* învĕţător în Ocna Deşiului; secretar: Dionisiu *Vaida* prof. prep.; bibliotecar: Vasiliu *Suciu* prof. prep.; cassar: Ioan *Boeriu* învĕţ. în Gherla; controlor: Vasiliu *Dumbravă* învĕţător la institutul corecţional în Gherla, — ér ca membri referenţĭ sunt aleşĭ d-nii: Ioan *Ascilean* învĕţ. în Iclod, Pavel *Goron* învĕţ. în Sân-Mărghita şi Ioan *Bacociu* inv. în Deşiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

După acésta preşedintele mulţămesce adunării pentru încrederea, cu care îi onoréză pe vechiĭ membrii ai Comitetului, promite că şi în viitor vor lucra din tóte puterile pentru prosperarea reuniunei. In fine prin o vorbire însufleţită mulţămesce membrilor pentru interesarea, ce au arătat în decursul adunărei, esprimându-şĭ dorinţa, ca în viitor sĕ ne revedem cu toţii în Capolnoc-Mănăstur; mulţămesce mai departe D-lui protopop şi preot local Ioan Goron şi poporului pentru buna primire, declarând adunarea de închisă. I-a rĕspuns d-l Al. Pop, mulţămind preşedintelui pentru înţelépta conducere şi dorindu-i mulţĭ anĭ fericiţĭ.

In urma acestora adunarea se închide cântându-se „Cuvine-se cu adevĕrat", ér membrii se despart cu frumóse suvenirĭ, fiind însoţiţĭ de iubirea frăţéscă împrumutată şi pĕtrunşĭ de însemnătatea chemării, ce-i împreună pe toţĭ într'o singură dorinţă, care e: *luminarea poporului român.*

Alexandru Pop,
învĕţ. în Ocna-Deşiului şi
v.-preş. al Reuniunei.

Darurĭ pentru biserică.

Hordou, 20 Iunie n. 1898.

Propietarul *Tanase Iacob* din comuna Hordou a dăruit ḑilele trecute sântei bisericĭ din acéstă comună suma de *o miie florinĭ*, pe care a şi depus'o la casa de păstrare „Aurora" din Năsĕud spre fructificare. Tot acest meritat bărbat a cumpĕrat pentru s. biserică şi o părechiă de vestminte preoţescĭ în preţ de 50 fl.

Maria Hordoan, tot din Hordou, a dăruit sântei bisericĭ o păreche de vestminte preoţescĭ în preţ de 60 fl., ér economul *Conon Cira* a cumpĕrat pentru aceeaşĭ biserică o păreche de vestminte preoţescĭ în preţ de 50 fl. Câte-va muierĭ din Hordou au dăruit 2 praporĭ în preţ de 14 fl., ér alţĭ 44 locuitorĭ din comună au cumpĕrat pentru s. biserică un clopot în preţ de 264 fl. de 191 chilograme. In fine *George Bichijan* din Telciu a dăruit s-tei bisericĭ din Hordou o cruce arginţită în preţ de 15 fl.

Tóte aceste darurĭ în sumă de *1443 fl.* s'au făcut pentru biserica din Hordou, începênd numai din Decemvre an. trecut până adĭ.

Mulţămim generoşilor dăruitorĭ pentru aceste fapte demne de imitat. Mulţămim în deosebĭ proprietarului Tanase Iacob, cu care noi plugarii în adevĕr ne putem mândri, Dumneḑeu sĕ-l ţină anĭ mulţĭ şi fericiţĭ!

Mulţămim, în fine, din inimă nefăţărită zelosului nostru preot *Iacob Pop*, care din tóte puterile lucră pentru binele şi înflorirea bisericei nóstre sĕrace. Acest preot, înḑestrat cu voce plăcută şi ajutat de talentul sĕu oratoric, scie prin predicile sale sĕ câştige inima poporului şi sĕ-l pĕtrundă până la lacrimĭ.

Dorim tinĕrului preot, ca şi în viitor sĕ lucreze cu acelaşĭ zel, ce l'a desvoltat faţă de biserica nóstră în decurs de 6 lunĭ, de când a fost întrodus de Rvds. D-n vicariu din Năsĕud Dr. Ioan Pop în mijlocul nostru, căcĭ atuncĭ în scurt timp îşĭ va ajunge scopul, în scurt timp vom fi fericiţĭ a-l auḑi cântând şi predicând în o biserică nouă, care cu ajutorul Celui preaînalt sperăm, că se va edifica în locul celei vechĭ, care este aprópe ruinată.

Trăéscă donatorii! Trăéscă iubitul nostru preot!!

I. H.

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

Societatea de lectură „Ioan Popasu" a tinerimei studióse dela institutul teologic-pedagogic diecesan gr. or. român din Caransebeş aranjază din incidentul aniversării de 25 de anĭ dela rĕposarea în Domnul a fericitului *Andreiŭ Baron de Şaguna*, Archiepiscop al bisericii ort. din Transilvania, Metropolit al Românilor gr. or. din Ungaria şi Transilvania etc. etc. *o şedinţă festivă* Duminecă în 14/26 Iunie a. c. în sala cea mare a „Comunităţii de avere". La acéstă şedinţă P. T. sunt învitaţĭ cu deosebită stimă. Inceputul la 5 óre după amédĭ.

Programa: 1. La mormêntul marelui „Andreiŭ", poesie de Z. Boiu, cor de bărbaţĭ de D. Cunţan; 2. Viaţa şi faptele marelui Şaguna, disertaţie, rostită de prof. G. Sêrb; 3. *a)* Unde eştĭ, piesă pentru orchestră, de G. Caudela, *b)* Consolarea, piesă pentru orchestră, de * * *; 4. In memoria marelui Andreiŭ Baron de Şaguna, poesie ocasională de Alex. Muntean al lui Vasile, declamată de elevul de ped. c. III. Ioan Străin; 5. Pricésna „Lăudaţĭ", cor de bărbaţĭ de A. Sequens; 6. Suvenire de Mehadia, solo pentru flaută de I. Klein, esecutată de elevul în c. III. de ped. N. Şola; 7. *a)* Sună buciumul, corurĭ mixte de Ion R. Simionescu, *b)* Imn de serbare, corurĭ mixte de Al. Podoleanu; 9. Marşul Român, pentru orchestră de Sofia Lapati.

*

Tinerimea română din Sĕlagiu învită la petrecerea de vară, ce se va arangia în Periceiŭ cu ocasiunea adunărei generale a „Reuniunei învĕţătorilor Românĭ Sĕlăgenĭ", în 11 Iulie n. c.

Membri în comitet: George Maior, jude de trib. pens., Al. Sima, preot local, preşedinţĭ; Alesiu Fedorca, secretar; Vasilie Oltean, cassar; Casiu Deleu, controlor. Arangierĭ sunt 24 de inşĭ.

Intrarea: de persónă 1 fl. Venitul curat e destinat bisericei şi şcólei din Periceiŭ şi fondului funebral al Reuniunei. Ofertele sunt a se trimite în Periceiŭ (Perecsen) la adresa cassarului V. Oltean. Locul de joc sub scut sigur. Cuartire gratuite, ér pentru mâncărĭ cu preţurĭ moderate este condus ospetar.

Trenul sosesce la Şimleu, staţiune mai apropiată, la 10 óre a. m. de cătră Carei, ér la 5 óre d. a. de cătră Deşiu, Jibou şi Zelau. Trăsurĭ vor sta la disposiţiă.

In pausă tinerimea din loc va juca „Călţşerul" şi „Bătuta".

Literatură.

„Cartea poporului". Cartea de cetire pentru anii din urmă ai şcólelor poporale, şcólele de repetiţiune, cursurile de adulţĭ şi pentru poporul nostru întocmită de subscrisul, editura librăriei N. I. Ciurcu, Braşov 1892, este aprobată de ministeriul de culte şi instrucţiune publică cu dtul 26 Ianuarie 1894 Nr. 56,775 ex. 1893. — Ér opşorul meu: **Curs practic despre cultivarea pomilor şi a frăgarilor** (Arad, tipografia diecesană) e recomandat de Ilustritatea Sa părintele episcop. al Aradului prin circulariul nr. 2894 din 1894. Aceste spre orientare d-lor învĕţătorĭ, carĭ mi-au pus întrebărĭ în acéstă privinţă. — *I. P. Reteganul.*

---

de omide au copleşit frunḑele verḑĭ ale frăgarului.

Buna împĕrătésă privea şi pe aceste micĭ omide negricióse, ca o amintire dela micul ei fluturaş, şi cu tótă iubirea le-a luat în îngrijirea sa. Le-a apĕrat de plóiă şi vênt şi le nutrea cu mare diligintă, dându-le frunḑe próspete de frăgar.

Micile omide în decursul nutrirei cresceau vĕḑênd cu ochii; de vre-o patru-orĭ au şi năpârlit, îmbrăcând tot-déuna alte şi alte haine nouĕ. După vre-o 40 de ḑile dela năpârlirea din urmă, tóte s'au îmbrăcat în haine galbene şi se urcau mereu în sus.

Impĕratul iubia mult pe frumósa sa împĕrătésă, dér era supĕrat vĕḑênd tristeţa neîndatinată a soţiei sale. A poruncit decĭ curtenilor sĕ caute, ce póte fi causa tristeţei ei. Omenii împĕratului peste câte-va ḑile i-au şi adus vestea, că împĕrătésa după cum se vede, stă în óre-carĭ legăturĭ de credinţă deşértă cu frăgarul, ce stă înaintea ferestrei odăii sale, căcĭ mereu se uită şi-şĭ petrece cu el.

Pe împĕratul l'a întristat purtarea acésta secretă a soţiei sale şi, într'o bună diminéţă a mers fără de veste la ea tocmai când culegea de pe frunḑele fragarului micile globurele. Impĕratul vĕḑênd, cu ce lucrurĭ de nimica îşĭ petrece Selinga timpul, s'a aprins de mănă şi apucând globurelele, le-a aruncat într'un vas cu apă ferbinte, ce era la îndemână, ér pe ea ca pedépsă a trimis'o în esil.

Biata Selinga nu a voit sĕ lase spre nimicire rĕmăşiţele iubitului ei flutur, ci s'a apucat sĕ scótă globurelele din apa fierbinte, în care înotau, vrênd sĕ le ducă cu ea în esil. Pe când făcea acest lucru, prinse de veste, că un tort fin 'i-se înfăşură pe deget. Selingei întru atâta i-a plăcut frumosul şi subţirele fir de tort, încât a dăpănat frumos firele de pe tóte globulerele şi, ducêndu-le în singurătatea esilului sĕu, a ţĕsut din ele o frumósă pantlică, pe care a scris întrégă istoria fluturului şi a trimis'o apoi soţului sĕu, împĕratului.

Impĕratul s'a bucurat fórte mult şi îndată a iertat pe soţia, aducêndu-o din nou acasă, ba i-a făcut şi mare pompă, pentru-că a aflat acest nou fel de ţesĕtură, rogându-o sĕ întroduca acéstă ţĕsătură în imperiul sĕu.

Selinga a fost fericită şi a împlinit cu bucuriă dorinţa împĕratului. Printre crengile fără frunḑe ale iubitului sĕu frăgar încă mai rĕmăseseră multe globuleţe, din carĭ pe urmă au eşit mulţime de fluturĭ micĭ, asemenea fluturaşului sĕu de mai înainte, cu carĭ apoi tocmai aşa a tractat, ca şi cu cel dintăiŭ.

*

Acésta este legenda originii vermelui de mătasă. Cine a auḑit ceva despre cultura vermelui de mătasă, uşor va cunósce formele acestei legende.

Fluturul frumósei Selinga a fost un flutur (verme) de mătasă femenin rĕtăcit, ér mărgeluţele mĕrunte au fost ouĕle fluturului. Globuleţele din insecte, ce aninau pe crengĭ, au fost gogóşele vermelui de mătasă. Când împĕratul le-a aruncat în apa ferbinte, le a înecat, şi prin acésta gogóşele s'au prefăcut astfel, încât firele s'au putut desface de pe ele. Din gogóşele rĕmase pe crengile frăgarului au eşit érăşĭ fluturii viermelui de mătasă.

Legenda fluturului de mătasă se aude de pe buzele poporului din China de mii de anĭ, pentru că milionele poporului din China consideră crescerea şi producerea vermilor de mătasă ca sfântă, căcĭ ea dă mai multor milióne de ómenĭ sĕracĭ pâne şi câştig bogat. Poporul chines din crescerea acestei micĭ insecte şi din ţĕsătura nespus de frumósă din aceste fire, şi-a căştigat atâţia anĭ traiŭ bun, avuţiă şi putere.

Dér fapt şi nu legendă este, că cultura vermilor de mătasă în Ardeal şi ţéra ungurescă în cei din urmă 16 anĭ a luat o întindere atât de mare, încât adĭ peste 120,000 de familii sĕrace câştigă la an pest 7,000.000 fl. din cultura viermilo

Esamene la sate.

Turda, 20 Iunie n.

Impresiunile plăcute, ce le-am primit dela esamenul şcólei române gr. cat. din Turda vechiă, mĕ îndémnă sĕ scriu ceva despre acest esamen.

Esamenul s'a ţinut Duminecă în 19 n. c. în biserica gr. cat. din loc. Inceputul a fost la 2 óre după amédĭ. A asistat la esamen zelosul protopop *Codarcea*, sub presidiul căruia a şi decurs esamenul. Spaţiósa biserică era plină de lume. Fiind ḑi de Duminecă, a putut participa şi poporul în numĕr destul de mare. Asemenea nu a lipsit nicĭ inteligenţa din Turda, făcend prin asta bună impresiune. O cunună frumósă de dame urmărea cu viu interes rĕspunsurile şcolarilor şi nu s'au depărtat până chiar la fine, deşi a ţinut până după 6 óre.

S'a început esamenul cu religiunea şi, continuându-se cu celelalte obiecte, s'a finit cu gimnastica. Intre diferitele studii au urmat declamărĭ şi cântărĭ. Iţĭ era mai mare dragul se asculţĭ nisce declamaţiunĭ ca *„Mama lui Ştefan“*, pe care a predat'o o copiliţă. Atât poesiile declamate, cât şi cele cântate, au fost fórte bine alese, ér ce se ţine de predare, încă a fost îndestulitóre.

Rĕspunsurile clare şi potrivite ale şcolarilor, precum şi modul de propunere al d-lui învĕţĕtor *Simion Poruţ*, au făcut bună impresiune asupra publicului asistent. Mai mare progres s'a arătat în istoria patriei, din care s'au dat rĕspunsurĭ de tot frumóse.

La finea esamenului s'au împărţit nisce premii pentru şcolarii diligenţĭ şi bunĭ, ér Rev. D-n protopop prin o vorbire frumósă şi simţită înbărbătă pe şcolarĭ la învĕţătură, şi în urmă, adresându-se publicului, îi mulţămi, că a participat în numĕr atât de mare şi frumos. Pentru senatul şcolastic încă adresă câte-va cuvinte instructive, arătând însĕmnătatea şcólei din tóte punctele de vedere şi făcându-l sĕ înţelégă, că „şcóla face pe om, ca sĕ fiă om“.

Cu acestea s'a finit esamenul ţinut cu şcolarii din Turda-vechiă, pentru a cărui bună reuşită a fost viu felicitat bravul învĕţĕtor Simion Poruţ.

Astfel a decurs esamenul dela acéstă şcólă română, care e un ghimpe în ochii şoviniştilor de aicĭ. Şcóla însĕ, în mânia tuturor uneltirilor vrăşmaşe, e la culmea chiămării sale.

O îngrijire totuşĭ trebue sĕ producă împrejurarea, că prea mulţĭ copii au lipsit dela esamen, de carĭ trebue sĕ presupunem, că vor fi lipsit şi în decursul anului. Sĕ se pună mai mare pond pe frecuentarea regulată a şcólei, ca la esamene sĕ nu se mai presente numai cevaşĭ peste jumĕtate din cei obligaţĭ a cerceta şcóla.

Observ, că şcóla de până acum e vechiă, ascunsă într'o grădină şi necorĕspunḑĕtóre pentru un oraş. Din causa acésta bravii Românĭ în primăvara acésta au început cu edificarea unei şcolĭ nouĕ, care a costat 6000 fl. Noua şcólă e deja gata, e un edificiu frumos, aşeḑat în faţă cu biserica şi în anul viitor şcolar se va preda în folosinţă. Tot în anul viitor se va înmulţĭ şi corpul didactic cu un învĕţĕtor séu cu o învĕţĕtóre, ceea ce de mult e o dorinţă generală.

Sĕ dea Dumneḑeu, ca şi alte centre românescĭ sĕ imiteze esemplul Turdenilor în privinţa acésta!

— *silian.* —

Sipĕt, 6 (18) Iunie 1898.

In ḑiua împĕratului Constantin şi Elena, 21 Maiŭ c., s'au ţinut în comuna nóstră esamenele şcolare anuale la şcólele nóstre confesionale. Ca şi în trecut s'au adunat în şcólă mulţime de inteligenţĭ şi popor din loc şi împrejur, care numai avŭ unde sĕ încapă.

Punct la 9 óre a. m. s'a început esamenul la şcóla de băeţĭ, la care de 3 anĭ funcţionéză părintele *Nicolae Stoia* In comisiunea esaminătóre a fost d-l Aureliu *Drăgan*, adm. protopopesc, şi Ioan *Marcu* comisar şcolar. S'au esaminat din tóte obiectele de învĕţămĕnt şi elevii au rĕspuns fórte bine Nu se póte nega zelul mare desvoltat de părintele Stoia şi ca învĕţĕtor pentru-că elevii prin rĕspunsurile lor îndeosebĭ din studiile religiunei, cetirei, gramaticei, socotelei, etc., fiind esaminaţĭ din acestea mai mult de comisiunea esaminătóre, au dovedit, că sfinţia sa si-a pus tótă truda sĕ-şĭ lumineze elevii. In loc se află şi o şcólă de stat ungurésca, faţă de care însĕ prin rĕspunsurile minunate ale elevilor şi din limba maghiară sfinţia sa a dovedit, că din pricina limbei maghiare poporul n'are nevoe sĕ-şĭ părăsésca şcóla sa confesională străbună. Declamaţiunile predate de elevĭ atât de bine, d. e. poesiile „Constantin Brancoveanul“, „Gruia lui Novac“, „Moş Trochin“ etc. dovedesc la rêndul lor, că aicĭ s'a pus basă unei educaţiunĭ, care după cum a accentuat şi d-l comisar Marcu, va întări în elevĭ credinţa strămoşéscă, iubirea de neam, de patriă şi de tot ce-i românesc.

Ca catichet la şcóla de stat din loc, părintele N. Stoia de-asemenea a desvoltat un mare zel, căcĭ rĕspunsurile elevilor românĭ, carĭ cercetéză şcóla de stat, au întărit în ascultătorĭ credinţa, că cel puţin în cele religióse elevii românĭ carĭ, din întêmplare cercetéză acea şcólă, se întrec cu cei dela şcóla nóstră confesională. Ei au cântat la esamenul de religiune în cor tóte cântările bisericescĭ. După amedĭ la 3 óre s'a început esamenul la şcóla de fete. Aicĭ funcţionéză d-l învĕţĕtor *Teofan Dobren*. Rĕspunsurile elevelor au dovedit, că d-sa încă nu se lasă sĕ fiă întrecut. Convins şi d-sa că poesiile, sunt carĭ contribue de a face pe eleve sĕ fiă române bune şi religióse, a ñisuit, ca elevele sĕ înveţe un numĕr mare de poesii, pe carĭ le-au declamat fórte bine. Atât la şcóla de băieţĭ, cât şi la cea de fete, după finirea esamenului, un elev şi o elevă prin câte-o vorbire fórte nimerită au mulţămit comisiunei esaminătóre şi publicului ascultător pentru bunăvoinţa şi participarea la esamene în numĕr aşa de frumos.

Bucuria nóstră este mare, pentru-că esamenele din acest an ne au întărit în credinţa, că din generaţiunea tinĕră de aḑĭ se vor desvolta bărbaţĭ cu credinţă neclătită cătră legea nóstră străbună şi de votaţĭ bisericei şi naţiunei române, de carĭ poporul nostru român, mai ales aḑĭ, are mare trebuinţă, ér aceştia se pot cresce numai atuncĭ, décă preoţii şi învĕţĕtorii sunt zeloşĭ, trăesc în bună înţelegere unii cu alţii, cum este acésta şi la noi.

Toma *Porumb* jude comunal şi epitrop I; Nic. *Crestescu* epitrop II; St. *Bereban* epitrop III; Ilie *Cionvică*; Trifu *Curutie*; Dim. *Cionvică*, membrii ai comit. parochial.

Comit. Făgăraşului, Iunie 1898.

In *Comăna inferióră* funcţionéză de 3 anĭ ca învĕţĕtor d l Moise Flittĕr. Incă în anul întâiŭ a instruat copiiĭ în cântările bisericescĭ fórte bine, formând un cor mixt de copii, care aḑĭ constă din vre o 50 de copii şi cântă întrégă liturgia în douĕ vocĭ în tótă Dumineca şi sĕrbătórea în biserică. De când este acest cor, biserica este mereu plină de ómenĭ

D l învĕţĕtor în tot anul a depus esamen cu şcolarii spre mulţămirea tuturor. In anul acesta au fost lăudaţĭ şcolarii şi de străinii, carĭ au luat parte la esamen, ţinut în 1 Iunie v., pentru bunele rĕspunsurĭ din tóte obiectele.

In fine a urmat un dialog interesant şi acomodat pentru astfel de ocasiunĭ: „Tatăl şi Fiul“, predat de 2 şcolarĭ, prin care se îndémnă la cercetarea şcólei şi la îmbrăţişarea meseriilor.

Un şcolar din despărţĕmântul al V-lea a mulţămit în urmă d-lui comisar al esamenului, directorului şcolar, comitetului parochial, fiind toţĭ presenţĭ, învĕţĕtorului etc.

De încheiare, d-l comisar în frumóse cuvinte a constatat bunul succes al esamenului, mulţămind învĕţĕtorului pentru străduinţă.

Un participant.

Mulţămită publică.

Subscrişii, în numele tinerilor meseriaşĭ românĭ din Braşovul vechiŭ, ţinem sĕ aducem şi pe acéstă cale mulţămita nóstră cea mai cordială tuturor acelor generoşĭ bărbaţĭ, carĭ pentru buna reuşită a producţiunei şi petrecerei date de noi în ḑiua primă de Rosalii în sala otelului Nr. 1, n'au pregetat a ne da generosul D nialor sprijin moral şi material.

In special ne împlinim o plăcută datorinţă, rugând pe d-l profesor gimnas. *Pompiliu Dan* sĕ primésca mulţămita şi asigurarea sincerei nóstre recunoscinţe pentru marele şi nepreţuitul sprijin, ce ni-l'a dat cu deosebire prin povĕţuirea şi instruirea diletanţilor, al căror succes avem de a-l mulţămi în mare parte ostenelelo d-sale.

Mult ne-am simţit onoraţĭ şi prin importanţa, ce d-l profesor P. Dan a dat producţiunei nóstre în frumosul discurs de deschidere, cu care a binevoit a întroduce producţiunea nóstră Fiă asigurat d-l profesor, că scim sĕ apreţiăm asemenea încuragiărĭ din partea fruntaşilor noştri şi nu ne va lipsi nicĭ odată recunoscinţa faţă de dênşii.

Nu mai puţin îndatoraţĭ ne simţim faţă de acei generoşĭ bărbaţĭ fruntaşĭ din oraşul nostru, carĭ au binevoit a ne sprijini fiă prin cumpărarea de bilete, fiă prin participare la producţiune, ba unii, între carĭ Ilustritatea Sa Ioan Bran de Lemenni, D-l şi D-na Kertsch etc. au binevoit a ne onora şi cu presenţa şi a ne sprijini şi cu oferte.

Adevĕrat, că cu tóte acestea venitul curat al petrecerei, menit pentru cumpĕrarea unui nou clopot la biserica română gr. or. din Braşovul vechiŭ, n'a fost tocmai cum póte unii ar fi creḑut, din causă, că spesele au fost însemnate şi publicul nu tocmai numĕros; dér modul, cum fruntaşii presenţĭ s'au esprimat asupra producţiunei nóstre, cum şi măgulitórea recensiune publicată în acest preţuit ḑiar, este de-ajuns, ca sĕ ne simţim încuragiaţĭ de-a merge şi mai departe înainte pe acéstă cale.

Braşov, 10 Iunie 1898.

Comitetul arangiator:

N. Balea, **G. Drăghicĭ**,
D. Corbencĭ. **D. Jaliu**.

Câte-va poveţe pentru prisăcarĭ.*)

1. Nu începeţĭ apicultura fără sĕ fi simţit în voi dorinţa de a îngriji albinele şi dragostea de-a le cultiva.

2. Nu cumpĕraţĭ, când începeţĭ apicultura, o mare cantitate de stupĭ, ci câţĭ-va bunĭ.

3. Nu vĕ închipuiţĭ, că albinele lucréză de géba şi că vĕ dau mierea şi céra pe nimic. Nu vĕ închipuiţĭ, *că ele îşĭ plătesc* tot-déuna cheltuelile lor.

4. Nu vĕ închipuiţĭ, că nu veţĭ avé de cumpĕrat nimic dela fabricanţii de articole privitóre la crescerea albinelor şi că n'aveţĭ nevoie a vĕ cumpĕra vr'o carte bună şi de a vĕ abona la vr'un ḑiar, care se ocupă cu apicultura.

5. Nu cugetaţĭ, că puţinii banĭ astfel cheltuiţĭ, ar fi banĭ pierduţĭ.

6. Nu faceţĭ multe experienţe cu albinele, pentru-că nu e tréba orĭ şi cui acésta. Lăsaţĭ experienţele pe séma acelora, cărora le dă mâna sĕ le facă.

7. Nu rĕscoliţĭ interiorul stupilor voştri în tóte ḑilele, ba nicĭ chiar la 2 ḑile odată.

*) Cei ce se îndeletnicesce stupăritul.

---

de mătasă. Eu cred, că nu e departe timpul, când şi dintre noi măcar 1,000 000 de familii vor avé sĕ câştige la an 20—30,000,000 fl. din cultura vermilor de mătasă.

Décă am avé frăgarĭ destui şi décă guvernul şi în viitor va ajuta şi sprijini pe producĕtorĭ, nu numai împărţindu-le ouĕ sănĕtóse gratis, ci şi rescumpĕrând gogóşele produse, atuncĭ e sigur, că cultura vermilor de mătasă va lua şi la noi un avênt, ca nicĭ odată până acum.

Emiliu Frâncu.

Poesii poporale.

Culese din popor.

Fă-mĕ Dómne, ce mi-i face,
Fă-mĕ trestie pe baltă
Sĕ cresc subţire şi 'naltă;
Sĕ mĕ coséscă cosaşii,
Sĕ mĕ strîngă pologaşii.
Sĕ mĕ iee boii 'n córne,
Sĕ mĕ svîrle pe câmpie
Sĕ mĕ fac loză de vie,
Şi 'n loză un struguraş
Sĕ mĕ iee-un junelaş.

*

Lasă-mĕ maică sĕ dorm,
Că nu mi-i da după domn;
Mi-i da după-un blăstĕmat,
Nu m'o lăsa sĕ mĕ gat,
Nicĭ ca sĕ-mĭ petrec în sat;
Mi-i da dupu-un afurisit
Nu m'o lăsa sĕ mĕ schimb,
Nicĭ, măicuţă, sĕ mai rîd.

*

Frunḑă verde lemn de ace
Ce-am iubit maicii nu-i place:
Am iubit un pădureţ,
Şi-un fecior cu pĕrul creţ.
— Ce folos de pĕrul creţ
Décă nu-s porcĭ în coteţ?
Ce folos, fată, de tine
Că te gată mă-ta bine
Şi la joc nu te ia nime?
Sĕ fi gătată mai rĕu
La joc te-aş lua şi eu.

*

Mult m'a blăstĕmat maica
Pentr'un drăguţ cât palma.
Dér blaste-me, n'am ce-i face;
Căcĭ mie îmĭ tare place.
Sĕ-i placă maicii ca mie,
Mâne-aşĭ întra'n cununie.

*

Mult mĕ mustră maica 'n dor
Că mi-i drag mie-un fecior.
Ḑică maica, ce ea scie,
Că mi-i luna mărturie,
Sfântul sóre vré sĕ jóre...
Déră luna e viclénă
Că ea ḑice că nu jóră,
Că m'a vĕḑut într'o séră,
Intr'o séră la 8 césurĭ
Şeḑênd cu badea la sfaturĭ.

*

Du-te dor până ce-i nor,
Că décă s'o 'nsenina
Peste Timiş te-oiŭ mâna.
Du-te dor cu Dunărea;
Sĕ nu vii până tómna,
Că io-s june desmerdat
Cu doru nu-s învĕţat.
Du-mĕ, Dómne, d'aicia
Unde 'nflóre tămâia
Sĕ nu vin până-i lumea;
Unde 'nflóre piperul
Sĕ nu vin până-i ceriul.

*

De-aşĭ trăi cât pétra'n munte
N'aşĭ iubi fată de frunte,
Ci aşĭ iubi una sĕracă
De îi dau un pumn sĕ-mĭ tacă.

*

De cându-i mândra pe lume
Naiba i-a mai ḑis pe nume,
Ci i am ḑis tot mândra mea,
Că dór nu s'o mănia.
Dér acum tot am vĕḑut,
Că vorba nu i-a plăcut,
Pe alt bade şĭ-a aflat,
Pe cel mai urît din sat.

Vucova-Timişană. **Ioan Răchiţian**, comerciant.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

8. Nu fiţi prea economĭ cu întrebuinţarea cerii şi mai ales nu întrebuinţaţĭ stupĭ cu cadre de formă şi dimensiune diferită.

9. Nu lăsaţĭ prea multe rame cu trântorĭ în stupĭ.

10. Nu scóteţĭ mierea din fagurĭ, până când nu vedeţĭ că tóte celulele sunt acoperite cu căpăcel de céră.

11. Nu lăsaţĭ însĕ mierea în fagurĭ, de îndată ce vedeţĭ că s'au acoperit celulele cu căpăcele.

12. Nu isbiţĭ şi nu scuturaţĭ stupii când lucraţĭ, căcĭ nimic nu supĕră pe albine mai rĕu decât acésta.

13. Nu afumaţĭ prea tare albinele; puţin fum ajunge.

14. Nu uitaţĭ întrebuinţarea unui vĕl uşor, ca sĕ vĕ pădiţĭ capul de înţepăturĭ.

15. Nu vĕ serviţĭ însĕ de mănuşĭ, decât fórte rar. Mai bine procuraţi-vĕ unsóre specială pentru albine. Se numesce „spifuge". Mirosul ei cel tare alungă albinele.

16. Nu deschideţĭ stupii, decât prea puţin, şi nu expuneţĭ fagurii afară, când nectarul e rar în florĭ.

17. Nu fiţĭ prea economĭ cu hrana, nutriţĭ bine albinele, când ele au nevoie.

18. Nu lăsaţĭ brósce râióse sĕ trăéscă pe lângă stupii voştri.

19. Nu întrebuinţaţĭ secţiunĭ séu cutii de a doua calitate, ca sĕ strîngeţĭ miere de prisos.

20. Nu trimeteţĭ mierea unui negustor, ca s'o vêndă, până nu v'aţĭ convins de onestitatea şi de creditul lui, căcĭ mulţĭ o falsifică şi vĕ scot nume rĕu mierii vêndute.

21. Nu iernaţĭ stupii sub un şopron, séu într'o cameră rece, pentru-că aci le merge mai rĕu decât în locurile obicĭnuite.

22. Nu micşoraţĭ prea mult întrările stupilor şi nu le lăsaţĭ astupate cu ghiaţă, séu cu albine mórte.

23. Nu adăpostiţĭ iarna stupii despre partea de médă-di, când îi lăsaţĭ afară.

24. Nu zăboviţĭ cu scóterea de timpuriu a stupilor, primăvara, ca sĕ vĕ asiguraţĭ, décă fiă-care stup are regină ouătóre şi hrană îndestulătóre.

25. Nu vĕ încercaţĭ sĕ ţineţĭ stupĭ slabĭ; împreunaţĭ câte doi-trei stupĭ slabĭ, ca sĕ faceţĭ unul singur şi bun.

26. Nu lăsaţĭ sĕ créscă buruienĭ în faţa stupilor, pământul sĕ-l curăţiţĭ de buruienĭ şi sĕ-l aşterneţĭ cu nisip.

27. Nu umblaţĭ prin faţa stupilor, ci prin partea din dos.

28 Nu păstraţĭ numai pentru voi ideile vóstre şi experienţele făcute, ci descrieţi-le prin gazete, ca sĕ aibă şi alţii câştig.

(„A.")

Impodobirea vitelor.

Obiceiŭ poporal.

Aflându-mĕ în diua de Rosalii în comuna *Şona* de lângă Făgăraş, am vĕdut un obiceiŭ până atuncĭ mie necunoscut.

Anume în sĕptĕmâna dinainte de Rosalii, feciorii îşĭ aleg dintre ei un primar şi doi juraţĭ. Aceştia trei merg Sâmbătă séra pe la ómenĭ şi le cer vitele spre a-le împodobi, cer cai séu boi, dér mai ales dela fruntaşii satului. Décă li-se promit, se duc séra feciorii şi i-au vitele din ciurdă şi le mână în nóptea de Rosalii în câmp, unde este érbă de cósă, adecă în oprituri, şi mănâncă tótă nóptea. Apoi diminéţa, în diua de Rosalii, le bagă într'o curte în capul satului şi acolo încep a-le împodobi. La împodobire le ajută feciorilor unele rude şi fete, dér mai ales drăguţele lor. Caii îi împodobesc ast-fel, că le fac o cunună mare rotundă şi li-o pun în jurul gâtului; apoi împodobesc frĕul, încât numai ochii 'i se mai vede calului.

Boii 'i împodobesc aşa, că fac o cunună mare în patru cornurĭ, din laţĭ de brad; pe ea împletesc florĭ de tot feliul. Cununa este la o parte mai îngustă, la alta mai largă; partea îngustă se aşédă şi se légă de jug, fiind boii prinşĭ în jug, ast-fel ca sĕ stea drept în sus; cununa e înaltă dela jug în sus de un metru şi mai bine. De cunună acaţă în cornurĭ şi în mijloc câte-un stég, carĭ stau mai sus ca cununa, cam cu un metru, mai acăţând şi clopote multe.

Ast-fel cu vitele împodobite, după-ce es ómenii dela biserică, feciorii merg dela un cap al satului până la celălalt; înainte merg cei cu caii, tot câte doi alăturea, avênd în mână stégurĭ; apoi vin cei cu boii, stând un fecior în mijlocul boilor, ér doi de câte-o parte a boilor.

După-ce au ajuns în capul satului, se întorc şi duc vitele la proprietarii lor aşa împodobite, ér aceştia pun la masă pe feciorii, carĭ li-au împodobit vitele, şi-i ospetéză bine, ér după masă le mai cinstesce câte-o litră de beutură de fiă-care vită.

Acesta e obiceiul, pe care l'am vĕdut în Şona şi m'am hotărît a-l trimite iubitei nóstre „Gazete", spre a-l face cunoscut publicului românesc.

Comăna inferióră, Iunie 1898.

Ioan Popa.

Descântece.

I. Descântec de tras buba din grumaz.

(Audit dela o babă de pe Valea Almaşului).

O, Sântă Măicuţă Precestă;
Ajută-mĭ cu ajutorul tĕu şi cu a lui D ḑeu!
Că eu nu trag aiul acesta pe aicĭ,
Eu trag buba lui N.
Care 'i s'a ţipat (aruncat prin sete, prin fóme, prin ostenélă, prin supărare, prin [potca cea mai mare.
Buba-i de nouĕ felurĭ.
Buba-i pietrósă, buba-i veninósă.
Hai înapoi,
Nu cóce,
Nu sparge,
Nu ţipa ţiţînĭ,
Nu face rădĕcinĭ,
Nu grohoti ca porcii,
Nu rage ca boii,
Nu boncăli ca taurii,
Nu tropoti ca iepele,
Nu juca ca fetele!
Că bine te-oiŭ alege,
Bine te-oiŭ culege
Din tóte ciontuţele,
Din tóte mĕduvuţele,
Şi te-oiŭ duce de te oiŭ ţipa:
Unde cocoşĭ negri nu cântă,
Vacă négră nu rage.
In drum de carĕ ţipate-oiŭ,
Marĭ drumarĭ călcate-or,
Acolo sĕ piei, acolo sĕ respiei,
Cum piere róua de sóre
Spuma de pe mare.
Cu aborul S. Mării suflate-oiŭ
(Aci suflă de 3 orĭ spre bubă)
Sĕ rĕmână N. curat, luminat,
Cum Dumneḑeu l'a lăsat,
Maica Sântă l'a botezat.
De astăḑĭ înainte
Sĕ nu-i fie nimica.
Pe cum nu-i în póla S-tei Mării.
Leacul sĕ-i fie!
(Apoi érăşĭ suflă peste bubă de trei-orĭ).

II. *Descântec de făcătură.*

„Făcătură" în gura poporului însémnă a face pe cine-va cu de-a sila, peste voia lui, a se pleca la aceea, ce vré unul séu altul. De esemplu un fecior nu vré sĕ iee în căsĕtoriă pe Anuţa, ai cărei părinţĭ ar dori fórte acésta. Decĭ părinţii Anuţei merg la o descântătóre, ca sĕ-i facă, ca respectivul fecior sĕ-şĭ schimbe cugetele de mai înainte şi sĕ o ia.

Séu de esemplu o femeiă e greu bolnavă pe pat şi zace timp îndelungat fără a se puté vindeca. Poporul ḑice, că i-a *„făcut"* cine-va, ca sĕ fie aşa în vre-o părere de rĕu (rĕsbunare). Şi din acéstă bólă aşa crede, că va scăpa, décă va afla pe cine va, care sĕ scie „desface făcătura". Şi-l auḑi ḑicênd: „Îs rarĭ ómenii, carĭ sciu „desface făcătura". Aci las' sĕ urmeze un descântec de făcătură, ce sĕ ḑice când cine-va nu vré sĕ ia în căsĕtoriă pe celălalt:

Mai întâiŭ de tóte descântătórea rade cu un cuţit var de pe patru păreţĭ ai casei (se 'nţelege, că de pe partea interióră a păreţilor); de pe fiă-care, de trei-orĭ, şi-l adună în mână orĭ pe o hârtie, ḑicênd la fiă care părete următórele:

„Sĕ nu pótă fi N. fără Anuţa, cum nu póte fi păretele acesta sĕ nu se uite la celălalt" (înţelege celălalt părete, ce-i stă în faţă).

Aceste cuvinte le ḑice pe rênd la toţĭ păreţii. Varul adunat îl pune în vinars ḑicênd:

„Sĕ nu pótă fi unul fără de altul, cum nu pot fi aceştĭ patru păreţĭ sĕ nu se uite unul la altul. Aşa sĕ nu pótă fi în vecĭ unul fără de altul!"

Din vinarsul acesta dă apoi sĕ bea acela, care nu voesce a lua în căsĕtorie pe respectiva.

Culese de: *Vasiliu Dumitraş*
înv. în Sân-Mihaiul deşert.

Călendarul sĕptĕmânei.

IUNIE. are 31 ḑile. CIREŞAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	14 Prof. Eliseu	26 Ieremia
Lunĭ	15 Sf. Prof. Amos	27 Ladislau
Marţĭ	16 S. Tihoniu	28 Leo papa
Mer.	17 S. m. Manuele	29 **Petru şi Pavel**
Joi	18 S. m. Leontin	30 Pom. S. Pavel
Vin.	19 † Ap. Iuda fr. Dl.	1 **Iulie.** Teodor
Sâm.	20 S. mart. Metodiu	2 Cerc. Mariei

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 24 Iunie st. n. 1898

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	9	—
„	Grâu mijlociu . .	8	60
„	Grâu mai slab . .	8	10
„	Grâu mestecat . .	5	60
„	Sĕcară frumósă . .	6	70
„	Sĕcară mijlocią . .	6	—
„	Orz frumos . . .	5	40
„	Orz mijlociu . . .	5	10
„	Ovĕs frumos . . .	3	50
„	Ovĕs mijlociu . .	3	20
„	Cucuruz	4	30
„	Mălaiu	3	70
„	Mazăre	8	60
„	Linte	10	—
„	Fasole	5	60
„	Sĕmênţă de in .	9	—
„	Sĕmênţă de cânepă	5	—
„	Cartofĭ . . .	1	90
„	Măzăriche . .	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	48
„	Carne de porc . . .	—	57
„	Carne de berbece . .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	20	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Iunie 1898.

Renta ung. de aur 4%.	121.60
Renta de coróne ung. 4%. . . .	98.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	119.20
Impr. căil fer. ung. in argint 4½%.	100.15
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	120.50
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	96.70
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	97.50
Impr. ung. cu premii	157.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	139.25
Renta de argint austr.	101.65
Renta de hârtie austr.	101.50
Renta de aur austr.	121 40
Losurĭ din 1860.	141.25
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	912.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	398. —
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	360.50
Napoleondorĭ	9 52½
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.58
London vista.	119.95
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4% . . .	101.85
Note italiene.	44 35

Curşul pieţei Braşov.

Din 24 Iunie 1898.

Bancnota rom. Cump.	9.47	Vênd.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vênd.	9.46
Napoleond'orĭ. Cump.	9.51	Vênd.	9.53
Galbenĭ Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble Rusescĭ Cump.	127.—	Vênd.	128.—
Mărcĭ germane Cump.	58.50	Vênd.	58.70
Lire turcescĭ Cump.	10.70	Vênd.	10.75
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	Vênd.	102 —

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Dr. Sterie N. Ciurcu.
IX Pelikangasse — Nr. 10, Viena.
Consultaţiuĭ cu celebrităţile medicale şi cu specialiştĭ dela facultatea de medicină din Viena.

Medic român în Karlsbad.

Medic universal
Dr. Romulus L. Crăciunu
Medic clinic în spitalul univers imp. reg din Viena (clinica D-lui consilier de curte Prof. Neusser). Specialist pentru morburile interne. Medic al asociaţiunei pentru îngrijirea studenţilor morboşĭ din Viena. Protector: Majestatea Sa împĕratul etc etc.
Ord. din 1 April până în 1 Octomvre dela órele 6—9 a. m. şi 3—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross". 26.

Nr. 17—1898.

Provocare.

Ereḑii legitimĭ după defunctul Iacob Náthán din Făgăraş şi Daniil Gabor din Sibiiu, sunt provocaţĭ prin acésta, ca în termin de 30 de ḑile dela prima publicare a acestei provocărĭ, sĕ solvéscă la cassa institutului de credit şi economii „Parsimonia" în Bran, ratele restante dela acţiile subscrise, cel dintâiu cu Nrii 245—254 şi al doilea cu Nrii 524 şi 525, căcĭ, pentru casul contrar, pe lângă amortisarea acţiilor, se va procede conform dispositiunilor legei comerciale §§. 153, 169 şi 171.

Bran, în 20 Iunie 1898

„PARSIMONIA,"
institut de credit şi de economii, societate pe acţii în **Bran.**

1—3284.

Provisiune mare
se dă AGENŢILOR solidĭ şi harnicĭ, carĭ doresc a se ocupa **cu vêndarea de losurĭ** permise după lege în rate lunare, pentru o cassă mare de bancă (societate pe acţii).
Oferte a se adresa la
Bernhard Eckstein anonc. exp.
Budapest, Badgasse **4.**
1—5.273.

Marele Hotel
Predeal
Situat Vis- à vis de Gară
deschis
sub direcţiunea proprietarului
T. I. TEODORESCU,
Restaurant de I-ul rang.
— Beuturĭ escelente. —
Arangiament cu ḑiua şi cu luna.
— **Preţurĭ convenabile.** —
282 1- 30.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De vêndare

Pe Curmătură, Nr. 24 **se află de vêndare** din mână liberă **o casă bună de piatră cu 2 odăi, cuhnă, pivniţă boltită şi cu grădină**

Informaţiunĭ mai de aprópe se pot lua la Administraţia fóie nóstre.

283,2 - 3.

Vor Nachahmungen wird gewarnt.

AVIS!

Am onórea a atrage atenţiunea On. public asupra

STABILIMENTULUI

de spălat şi curăţit

care l'am mărit cu lucrătorĭ, carĭ au făcut praxă în Viena.

Obiectele ce mi se dau spre curăţire, le spăl după metoda casnică, nu cu perii.

Recomand şi **curăţirea pe cale chemică**, precum şi scrobitul de **perdele.**

Rugându-me de o cercetare numĕróse, sunt cu tótă stima:

3—3.280. **S. Grün.,**

Braşov, Strada nouă de sus Nr. 23.

Fondat în 1877.

Garantez durabilitate.

Deschidere de magazin.

Renumitul mare deposit de încălţăminte de fabrică, patentat al lui

A. E. & H. MICHESTÄDTER din Viena.

Vinde cu preţurile originale ale fabricei tot felul de ghete pentru bărbaţĭ, femei şi copii.

Preţul original al fie-carei părechĭ este însemnat pe talpă.

— **Reparaturĭ se efectuéză ieftin.** —

Conducĕtorul magazinului:

Iosif Stauber.

287.1—5

Strada Porţii Nr. 16 (Hotel Baros).

Fabricat propriu.

ADOLF TRNYAK

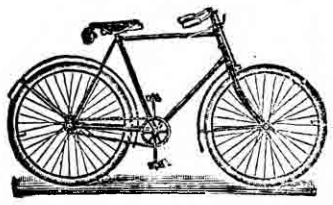

Deposit de maşinĭ de cusut şi bicicle

Braşov, Strada Porţii Nr. 59.

Atelier propriu pentru reparaturĭ.

Representant general al renumitei fabricĭ de prima clasă de armă **Steya** pentru **bicicle Hellas.** Marcă englesă. — Marfă reală. — **Preţurĭ ieftine.**

288.1—10

Am onóre a aduce la cunoscinţa On. public, că **cu începere de Duminecă 26 Iunie a. c. vine la vêndare în Restauraţia mea** din **Têrgul boilor Nr. 2**

Bere originală de Steinbruch

prima calitate, păharu (3 deci) cu 8 cr.

Mĕ mulţumesc cu profit mic, numai se mulţumesc óspeţi mei numeroşĭ. — Preţurile mâncărilor tot acelea

Mulţumind pentru încrederea ce am avut până acuma, rog şi de aci înainte se fiu onorat cu o cercetare numĕróşă.

Cu tótă stima:

228.a—3 **Georg Gabel**

2 Têrgul boilor. — Strada Porţii 2.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zacherlin

are efect miraculos! Nu există alt mijloc de a prăpădi orĭ şi ce **insecte,** de aceea îl laudă milióne de cumpĕrătorĭ; şi e fórte cautat. Semnele sunt: 1) Sticla sigilată. 2) Numele: „Zacherlin."

Se află de vêndare: **în Braşovŭ:** La Domnii *I. L. et A. Hesshaimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremias nepoţii, Emil Por, Karl Irk, Julius Müller, Carol Schuster* farmacist. *Teutsch et Tartler. N. Grădinar, Eduard Kugler* farm., *Julius Hornung* farmacist, *Heinrich G. Obert, Ferdinand Jekelius* farmacist, *Victor Roth* farmacist, *Heinrich Wagner, Karl Harth Rudolf Stingl, Ioan Duşoiu, Fritz Geisberger, Fritz Czekely, Lazar & Verzar, Henrich Petersberger.* **În Făgăraş:** La Domnii: *Iohann P. Hermann, R. G. Romonţianu, I. Iarosch, Heinrich Schul Alexander Nehrer.* — **În Cohalm:** La Domnii: *Ernst Wolff, Eduard Victor Melas.* **In Osebányos:** *la di Vajda József* şi unde sunt afisate placate.

KAMGARN NEGRU.

Peruvien şi Doscin.

Costume pentru bărbaţĭ

din lână curată, cu garanţie, asortiment bogat, esecutare cu gust, cu preţurile fabricei recomandă

ADOLF F. MAZANEK

deposit principal al fabricei de postav din Timiş.

8—20 **Strada Hirscher Nr. 20.**

La cerere se trimit mostre gratis şi franco.

Haveloks dela 10 fl. în sus.

— **Preţurĭ eftine ale fabriceĭ.** —

Numai pe ómenii tinerĭ

ĭi interesé- ză a scii, că **Injecţia Orientală** a Dr. BOITON **din Paris** după întrebuinţarea de câte-va dile lecuesce şi cele mai învechite suferinţe. **Oleiu Santal** şi **Balsam Copaive** devine de prisos, de órece aceste mijlóce strică stomacul şi nu vindecă bóla.

Preţul unei sticle BOITON Injecţia 1 florin.

Deposit general pentru Ungaria:

Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,

V. Grosse-Kronnengasse Nr. 23. (Ecke Széchényi-platz).

Se află în farmaciile mai marĭ. *Depou principal* la farmacia **Carl Schuster** in Braşov.

Adresa pentru comande cu posta:

45—60 Farmacia ZOLTAN Budapesta.

Tipografia A. Mureşianu Braşov.